Pedagogická fakulta
Faculty of Education
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
University of South Bohemia in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Psychická zátěž a strategie zvládání stresu příslušníků Policie ČR v Jihočeském kraji

Vypracoval: Tomáš Houdek
Vedoucí práce: Mgr. Jakub Staněk

České Budějovice 2021

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 22. dubna 2021 Podpis

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval svému vedoucímu práce, Mgr. Jakubu Staňkovi, za odborné vedení práce, podnětné názory, cenné rady pro práci s dotazníky a vřelou pomoc s následným zpracováním dat. Velké díky také patří všem probandům za jejich čas a ochotu účastnit se výzkumu.

Abstrakt práce

Název: Psychická zátěž a strategie zvládání stresu příslušníků Policie ČR v Jihočeském kraji

Autor: Tomáš Houdek

Katedra: Katedra pedagogiky a psychologie
Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Vedoucí: Mgr. Jakub Staněk

Počet stran: **79**

Bakalářská práce Psychická zátěž a strategie zvládání stresu příslušníků Policie České republiky v Jihočeském kraji se zabývá psychickou zátěží a stresem působícím v pracovním prostředí. Pro zjištění nejčastěji využívaných strategií zvládání stresu a zhodnocení pracovní zátěže bylo využito dotazníkové šetření.

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a empirickou. Teoretická část práce představuje základní teoretické znalosti z oblasti problematiky psychické zátěže, stresu, odolnosti. V návaznosti s tím pojednává i o strategiích zvládání stresu včetně možných důsledků jeho působení. Podstatná část teoretické části práce je věnována taktéž i výzkumnému souboru, kdy poskytuje vcelku stručnou charakteristiku dotčených útvarů Policie České republiky, a možným rizikovým faktorům ovlivňujícím vznik psychické zátěže právě u příslušníků PČR v rámci plnění jejich pracovních povinností. Empirická část práce se věnuje zpracování výsledků získaných prostřednictvím administrace dotazníku Strategie zvládání stresu SVF-78 a Meisterovo dotazníku hodnotícího pracovní zátěž. Z celkového počtu distribuovaných 100 dotazníků bylo využito k závěrečnému zpracování dat 82 dotazníků. S ohledem na získané výsledky byly přijaty dvě hypotézy, přičemž závěrečná diskuse sumarizuje možné limity výzkumu, jimiž mohlo dojít k ovlivnění získaných dat.

Klíčová slova: psychická zátěž, stres, odolnost, strategie zvládání stresu, policie

Abstract of thesis

Title: Mental strain and the strategies how to deal with stress by Police members in the South Bohemia region in the Czech Republic

Author: Tomáš Houdek

Department: Department of Pedagogy and Psychology
Faculty of Education University of South Bohemia in České Budějovice

Supervisor: Mgr. Jakub Staněk

Number of pages: 79

The bachelor thesis „Mental strain and the strategies how to deal with stress by Police members in the South Bohemia region in the Czech Republic“, follows up mental strain and stress causing by working environment. I have used a questionnaire survey for finding out the most using strategies how to deal with stress and the working strain evaluation.

The bachelor thesis is divided into the theoretical and the empirical part. The theoretical one represents the basic theoretical knowledge of mental strain, stress, resistance, follows up to the strategies how to deal with stress, including possible impact of its influence. The essential part of the theoretical section applies to the research file, where you can find the brief characteristic of the Police of the Czech Republic relevant departments, and possible danger factors affecting the mental strain origin at the Police of the Czech Republic members during carrying out their working duties. The empirical part deals with the data processing gained by the questionnaire “The mental strain strategies SVF-78” and the Meister questionnaire evaluating working strain. I have used 82 questionnaires to final processing from the total amount of one hundred questionnaires. I have formulated two hypotheses out of consideration to gained results, in which case the final discussion sum up the possible limits of the research that could get to the influencing of the gained data.

Key words: mental strain, stress, resistance, strategies how to deal with stress, the Police

Obsah

Úvod ... **8**

I. TEORETICKÁ ČÁST ... **10**

1 Psychická zátěž ... **11**

1.1 Psychická zátěž na pracovišti ... 11

1.2 Aspekty psychické zátěže ... 12

2 Stres ... **13**

2.1 Klasifikace stresorů ... 13

2.2 Teorie distresu a eustresu ... 14

3 Odolnost ... **16**

3.1 Sence of Coherence ... 16

3.2 Hardiness ... 17

3.3 Self-efficacy ... 18

4 Důsledky působení stresu ... **20**

5 Strategie zvládání stresu a zátěže ... **22**

5.1 Coping ... 22

6 Policie České republiky a její organizační struktura ... **25**

6.1 Zřízení PČR v historickém kontextu ... 25

6.2 Podmínky pro přijetí do služebního poměru ... 26

6.3 Organizační struktura ... 27

6.4 Charakteristiky vybraných jednotlivých útvarů PČR ... 28

6.5 Rizikové faktory výkonu služby příslušníka PČR ... 29

7 Použité testové metody ... **32**

7.1 Strategie zvládání stresu SVF-78 ... 32

7.2 Meisterův dotazník ... 32

II. EMPIRICKÁ ČÁST ... **34**

8 Metodika ... **35**

8.1 Cíl práce ... 35
8.2 Design výzkumu ... 37
8.3 Administrace dotazníků ... 37
8.4 Podnětový materiál ... 39
8.5 Výzkumný soubor ... 39
9 Zpracování dat ... 41
9.1 Strategie zvládání stresu SVF 78 ... 41
9.2 Hodnocení psychické zátěže - Meisterův dotazník ... 42
10 Vyhodnocení dat ... 44
10.1 Strategie zvládání stresu SVF 78 ... 44
10.2 Hodnocení psychické zátěže – Meisterův dotazník ... 51
10.3 Testování hypotéz ... 60
11 Diskuse ... 62
12 Závěr ... 64
Literatura ... 65
Seznam obrázků ... 68
Seznam grafů ... 69
Seznam příloh ... 70
Přílohy ... 71
Seznam zkratek použitých v textu ... 79

Úvod

Psychická zátěž je v dnešní době poměrně populárním termínem využívaným téměř ve všech oblastech, jež se dotýkají svým zájmem o lidskou psychiku či pohodu. Současně s tím je právě psychická zátěž klíčovým faktorem ovlivňujícím pracovní pohodu a s ohledem na to, že jedinec tráví ve svém zaměstnání podstatnou část dne, nabývá tento pojem neskonalé významnosti. Tato bakalářská práce pojednává právě o tématu psychické zátěže včetně působení stresu jako takového a zároveň s tím představuje základní činitele lidské odolnosti, přičemž předkládá i možné důsledky působení stresu či psychické zátěže na jedince. Z podstatné části je pozornost věnována taktéž výzkumnému souboru, čímž byli příslušníci Policie České republiky v Jihočeském kraji, a charakteristice jednotlivých dotčených organizačních struktur.

Empirická část této práce seznamuje s metodikou výzkumu včetně výzkumného designu a všemi potřebnými náležitostmi, jimiž jsou například výzkumné otázky, hypotézy, zpracování dat a získané výsledky. Vzhledem k povaze tématu této bakalářské práce a k vhodnému způsobu získávání dat byly využity dotazníkové metody Strategie zvládání stresu SVF-78 a Meisterův dotazník pro hodnocení pracovní zátěže. V samém závěru empirické části je shrnující diskuse, která odpovídá a zároveň konfrontuje stanovené hypotézy s výsledky a následně pojednává i o možných limitech provedeného výzkumné šetření včetně doporučení na další možné zpracování získaných dat. Současně s tím se v empirické části práce prezentuje způsob analýzy získaných dat z dotazníků, a to za pomoci využití programu Microsoft Excel.

Důvodů, pro výběr a následné zpracování právě tohoto tématu v rámci mé bakalářské práce, je, z mého hlediska, hned několik. V první řadě se jedná o osobní zájem o studium příslušníků PČR v Jihočeském kraji, neboť jsem profesně taktéž policistou. V druhé řadě se domnívám, že je tento výzkumný soubor mnohdy pro obdobné výzkumné šetření těžko dosažitelný, a tudíž mu není věnována dostatečná pozornost. V součinnosti s tím se jedná o zaměstnání zahrnující mnoho rozmanitých činností, jež vycházejí především z lidského kontaktu, který je, sám o sobě, často velmi náročný. Souvisí s tím i problémy dnešní doby, míněna je celosvětová pandemie onemocnění SARS-CoV-2, které zvyšují tlak na příslušníky PČR především tím, že se policisté stávají středem zájmu široké veřejnosti, neboť jsou represivní složkou, která je nyní vnímána zejména v negativním světle. Důvodem je to, že právě policisté jsou těmi vymahači dohlížejícími na dodržování

omezujících vládních opatření, čímž se stávají pro mnoho jedinců terčem, k němuž směřují svou vlastní nespokojenost či frustraci. Napomáhají tomu i média a sociální sítě, na nichž lidé sdílejí částečná a poupravená videa se zásahy policistů, jež mají za cíl vzbuzovat v ostatních lidech negativní emoce a tím zvyšovat záporný postoj k příslušníkům PČR. Z tohoto hlediska jsou policisté vystaveni, více než kdy dříve, náročnějším situacím, které jsou bezpochyby i zdrojem větší psychické zátěže. I proto se domnívám, že je téma mé bakalářské práce velmi aktuální.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Psychická zátěž

Vědecké termíny obsahující slova psychika či psychický, zátěž nebo odolnost a stres, jsou v současném jednadvacátém století skloňovány jak v rozsáhlé odborné literatuře, tak v literatuře laické, a to všemi možnými pády. Psychická zátěž, jakožto významný faktor ovlivňující mimo jiné i pracovní pohodu, je nedílnou součástí každého lidského organismu. Nicméně, se v rámci této problematiky mnohdy setkáváme se smíváním rozdílnosti mezi pojmy zátěž a stres, kdy i nespočet odborných textů tyto dva pojmy nijak zvlášť nerozlišuje. V rámci využité odborné literatury pro tuto bakalářskou práci se mnoho autorů přiklání k nahlížení na zátěž jako na pojem obecnějšího charakteru, a to oproti stresu, kterému lze porozumět jako specifičtějšímu případu zátěže. Z tohoto úhlu pohledu lze tedy vycházet z předpokladu, že psychická zátěž vzniká na základě vystavení jedince určitým stresovým situacím označovaným pojmem stresory (Paulík, 2017), které současně vytváří eventuelní podmínky pro zvýšení pravděpodobnosti vzniku stresu. Globálně tak lze psychickou zátěž charakterizovat jako příčinu vyčerpání, ke které došlo na základě využití neefektivních strategií zvládání stresu a následné reakce organismu buď ve formě aktivní, do které řadíme jednání jako je například útěk, útok a hněv, nebo pasivní, v rámci níž mluvíme například o úzkostných stavech, depresi nebo pocitech studu (Jankovský, 2018 & Paulík, 2017). Souvztažně s tímto náhledem na psychickou zátěž je namístě zmínit, že při zrodu psychické zátěže nehrají roli pouze objektivní vlivy vnějšího prostředí, ale současně s tím i subjektivní zhodnocení jejich významnosti. Obecněji řečeno, jedinec, na nějž působí podněty zátěžové situace, reaguje prostřednictvím osvojených adaptačních mechanismů, buď zabrání rozvoji následné stresové reakce, a to jak na úrovni biologické, psychologické tak behaviorální, nebo nikoliv. Míra dopadu působící stresové situace na lidský organismus se mimo jiné odvíjí v součinnosti s odolností jedince (Paulík, 2017).

1.1 Psychická zátěž na pracovišti

„Přetěžování, dlouhá pracovní doba, nezřídka i protikladné informace a pokyny, neuspokojivé pracovní prostředí, ba dokonce i šikana na pracovišti či neshody s nadřízeným patří k hlavním stresorům působících v zaměstnání.“ (Kraska-Lüdecke, 2007, s. 37), všechny tyto stresory vytvářejí na jedince výše zmíněnou psychickou zátěž, která má v rámci svého dlouhodobějšího působení na jedince mnohdy až fatální důsledky. Vše je spojeno s pracovní kulturou dnešní doby, kdy neustále přibývá objem práce, současně s tím sílí časový tlak, a to včetně požadavků na zvýšení tempa výkonu

pracovních povinností. Ruku v ruce s tím hraje i podstatnou roli neutichající rozvoj technického vybavení, se kterým se musí zaměstnanec neustále učit pracovat kvůli správnému plnění svých pracovních povinností. Zároveň s tím je vystaven i věčně nekončícímu procesu změn v informačních a komunikačních technologiích, které taktéž vyžadují zvyšující se nároky na soustředění a myšlení jedince. (Kraska-Lüdecke, 2007)

1.2 Aspekty psychické zátěže

Z výše uvedeného vyplývá, že psychická zátěž se odvíjí od úrovně působení dílčích činitelů, jimiž jsou stres, odolnost jedince a velmi důležité vlastní strategie zvládání stresu. S ohledem na skutečnost, že právě pracovní zátěž a z ní vycházející zátěž psychická, jež je v rámci této bakalářské práce tou nejpodstatnější, předkládá autor Křivohlavý (1994) s ohledem jak na objektivní, tak subjektivní zhodnocení významnosti zátěžové události či situace předkládá několik faktorů, o kterých se domnívá, že jsou stěžejní především pro pracovní zátěž, která pramení ze vztahu mezi zaměstnáním a stresem. A právě tyto faktory jsou pro tuto bakalářskou práci klíčovými. V první řadě je to faktor možného přetížení nadměrným množstvím práce, kdy jedinec není schopen vykonat svou práci v souladu s časovou dotací. V druhé řadě se jedná o neadekvátně velkou míru odpovědnosti, přičemž lze hovořit o vysoce stresogenním faktoru, v momentě, kdy jsou předmětem práce lidské životy. Dále autor zmiňuje nejasnosti ohledně připadajících pravomocí, namáhavou a dosud neúspěšnou snahu o kariérní růst, práci s lidmi a v poslední řadě i samotnou nezaměstnanost. (Křivohlavý, 1994)

Jak je již výše uvedeno, nedílnou součástí vzniku psychické zátěže je objektivní i subjektivní zhodnocení situace, nicméně s výše zmíněnými faktory je nutné zohlednit taktéž faktory individuální, mezi něž řadíme například osobnost jedince, faktory situační, tedy místo a čas, a taktéž fyzikální a chemické, tedy například hluk nebo teplotu v pracovním prostředí (Blonna, 2010). V případě, že odolnost jedince neodolá působení těmto stresogenním faktorům a nejsou ani vhodně použité strategie zvládání stresu, jedinec zažívá stres.

2 Stres

S pojmem stres se setkáváme již v 17. století, kdy byl využíván zejména k popisu strádání či utrpení, v století následujícím je pojmu stres přisuzován již význam ve smyslu síly, tlaku, napětí nebo tvrdého úsilí (Cartwright & Cooper, 1997). V současné době je pojem stres velmi populárním tématem, v širším pojetí lze stres chápat jako reakci organismu, ke které došlo na základě působení vnitřních a vnějších sil, včetně jejich následné interakce a jejich subjektivního zhodnocení (Paulík, 2017). Současně s tím se o stresu mluví jako o nemoci moderní společnosti (Baqutayan, 2015). Autor Selye (1956) v rámci problematiky stresu zformuloval termín stresor, a to k popisu vnějších sil nebo působícího vlivu na jednotlivce, přičemž pojmem stres označoval výslednou reakci. Tato terminologie byla přijata i mnoha dalšími autory (in Le Fevre, 2003). V zajímavém znění uvádí definici stresu i autor Blonna (2010), který o stresu hovoří jako o *„holistické transakci mezi jednotlivcem a potencionálním stresorem vedoucí ke stresové reakci“* (překlad vlastní, s. 5), vyzdvihuje tím, dle jeho mínění, čtyři zcela klíčové komponenty stresu, jež vychází z oblasti zdravotní, psychologické a fyziologické – holističnost, transakci, potencionální stres a reakci na stres. Oproti tomuto úhlu pohledu na definici stresu autor Bernstein (2010) relativně populisticky ve svých publikacích zdůrazňuje, že stále mylně převládá v populaci přesvědčení, že stres je výsledkem nadměrného tlaku společně s odpovědností v životě jedince, a tvrdí, že je stres vyvolán věcmi či situacemi, které se v životě jedince nevyvíjejí dle jeho představ. Současně s tím tentýž autor referuje o samotných příčinách stresu a zdůrazňuje, že stres přichází z jedincových myšlenek zaměřených na to, co se v jeho životě odehrává, čímž poukazuje na fakt, že práce jako taková pro nás není stresující, ale myšlenky na ni, již stresující jsou (Bernstein, 2010). I přes mírně odlišné náhledy na stres jako takový, se odborná literatura ale shoduje v názoru, že většina stresorů má jak složku fyziologickou, tak psychologickou, přičemž nelze tyto dvě komponenty od sebe v rámci působení na jedince zcela separovat. To, co je v rámci působení stresu možné odlišovat, je kategorizace jednotlivých působících stresorů, a to především díky lidské individualitě.

2.1 Klasifikace stresorů

Stresory lze klasifikovat například z hlediska míry kontroly a možnosti předvídání působení stresorů, tedy zda je pro nás potencionální stresor předvídatelný a současně i kontrolovatelný (Elkind, 1995). Nicméně i s ohledem na tuto klasifikaci stresorů je nutné zmínit, že příčiny stresu u jednotlivých lidí jsou odlišné, neboť to, co u jednoho člověka

působí stresově, může na jiného působit jako událost vzrušující a zábavná (Noel-Hoeksema, Fredrickson, Loftus & Wagenaar, 2012). Z tohoto důvodu se větší pozornost věnuje spíše kategorizaci událostí, jež mohou být lidmi vnímané jako stresové. Autoři Noel-Hoeksema & et. al. (2012) vymezují následující kategorie událostí *„traumatické události přesahující obvyklý rámec lidských zkušeností, nekontrolovatelné či nepředvídatelné události, události představující zásadní změnu životních podmínek, vnitřní konflikty"* (s. 584). Z výčtu možných životních situací, jejichž prožitím je jedinec vystaven stresu, je bezpochyby jisté, že stresory mají mimo jiné k výše uvedené fyziologické a psychologické komponentě také behaviorální a sociální složku, skrze něž se jedinec projevuje ve svém okolí. Autor Křivohlavý (2003) vyzdvihuje především fyziologické, emocionální a behaviorální projevy stresu. Mezi fyziologické projevy stresu lze například zařadit nechutenství, svalové napětí, zvýšenou srdeční činnost, bolestivost a pocity stísněnosti na hrudi. Projevy stresu v rovině emoční se projevují například prudkými výkyvy nálad, přílišnou únavou nebo problémy s pozorností. Za behaviorální příznak stresu je možné poté označit vznik alkoholové, drogové závislosti nebo například i změnu životního stylu.

2.2 Teorie distresu a eustresu

Ovšem i přes všechna vnímaná rizika související s působením stresu je nutné upozornit na pozitivní vliv působení stresu na jedince, a to nejlépe skrze teorii psychologického stresu autora Hanse Selyeho, jež definuje pojmy distres a eustres, přičemž se je snaží oddělit od samotného pojmu stres. Tato teorie vychází z předpokladu, že jedinec, který je vystaven takovým stresovým situacím, ve kterých se cítí nekomfortně až ohroženě, čelí stresu označovanému pojmem distres. V případě, že jedincem prožívaný stres je vnímaný jako příjemný, hovoříme zde o eustresu, jinými slovy o dobrém stresu. Obecně řečeno, stres není vždy důsledkem něčeho špatného, tudíž to nemusíme vnímat vždy negativně, neboť bolestivá rána a vášnivý polibek mohou být stejně stresující. (Selye, 1965)

Vzhledem k pojetí distresu a eustresu v pracovním procesu můžeme hovořit o pracovním stresu, jež vzbuzuje stále větší obavy u zaměstnavatelů, neboť dle dostupných a již provedených studií více než 50 % všech absencí na pracovišti je způsobeno právě stresem (Atkinson, 2000 in Le Fevre et al., 2003). V opozici k tomu běžná praxe pracovního řízení předpokládá, že přiměřené množství tlaku, úzkosti nebo strachu pramenícího z pracovního stresu vede k vyššímu výkonu, než kdyby nebyl stres na pracovišti přítomen (Le Fevre et

al., 2003). Tato teorie takzvané optimální úrovně výkonu neboli Yerkes Dodsonův zákon je v dnešní době vzhledem k působícímu stresu spíše zaměstnavateli podporována, a to mnohem více, než snaha stres maximálně minimalizovat (Benson & Allen, 1980 in Le Fevre, 2003). Tento koncept optimálního množství stresu naznačuje, že zvyšující se stres je prospěšný pro výkon, ale jen do dosažení určité úrovně, takzvané optimální, neboť po jejím překročení výkon naopak klesá (Le Fevre, 2003). Zda se v pracovním prostředí daří udržovat optimální úroveň stresu, potažmo výkonu, o tom svým způsobem rozhoduje jedinec samotný, jež určuje, zda je pro něj stresor eustresem nebo distresem, a to na základě několika přidružených faktorů, jimiž je například míra odolnosti jedince a jeho osobností charakteristiky (Fantino et al., 1970; Le Fevre, 2003).

V případě vztažení teorie distresu a eustresu v obecné rovině na výkon služby policisty, lze pohlížet na jednotlivé zákroky z úhlu jednotlivců buďto jako na pozitivně stresující, které vyvolávají v příslušníkovi PČR pocity příjemné, naplňující či vzrušující, nebo v druhé rovině jako negativně působící, protože totožný zákrok může jiného policistu stresově paralyzovat a způsobovat pocity velmi nepříjemné, zraňující nebo vyvolávající zážitky bezradnosti. I v tomto případě je nutné zdůraznění individuality člověka, včetně jeho úrovně odolnosti, přičemž je důležité neopomínat ani pojem Sence Of Coherence od autora Antonovskyho, Hardiness autorky Kobasové a autora Bandury termín Self-efficacy (Paulík, 2017; Kebza & Šolcová, 2008).

3 Odolnost

S pojmem odolnost se hojně setkáváme společně s dalšími ústředními pojmy hned v několika oborech psychologie, jimiž je například psychologie zdraví, osobnosti nebo klinická psychologie. O odolnosti jedince se mnohokrát mluví skrze pojem resilience, jež se vztahuje především k prožitku osobní pohody, vlastní kvalitě života a ke zdraví jedince. Pojem resilience v nynější psychologické terminologii tak představuje tzv. nezdolnost, a to díky své pružné neboli elastické a vytrvalé nezlomnosti vůči podnětům ohrožující osobnost jedince (Kebza & Šolcová, 2008). Resilience, tedy odolnost osobnosti, je velmi složitým psychologickým procesem, který lze pozorovat již od jistých odlišností v rámci základních procesů vnímání, poznávání a regulace afektivních procesů jedinců až po charakteristiky jedinečných situačních kontextů a individuálních schopností efektivní adaptace jedince (Agaibi & Wilson, 2005). Faktory, které podporují resilienci, čímž tedy zvyšují psychickou odolnost jedince, jsou například optimismus, spiritualita a také fyzická odolnost neboli fyzická kondice (Kebza & Šolcová, 2008). Jak je již výše, v rámci kapitoly distresu a eustresu zmíněno, pojem lidské odolnosti vůči stresu nevystupuje v odborné literatuře samostatně, a tudíž ho nelze ani vnímat příliš stroze například ohledně diagnostiky zvládání stresu ať už v pracovním procesu nebo v běžném všedním životě člověka, a to i proto, že je současně propojen s několika dalšími odbornými termíny, které se podílejí na konečné míře lidské odolnosti. Velmi stručně se jinými slovy dá odolnost jedince vyjádřit jako nepřímá úměra mezi nízkou úrovní odolnosti a tím narůstajícími potencionálními stresory (Paulík, 2017).

3.1 Sence of Coherence

Koncepce pojetí lidské odolnosti podle autora Antonovského je v odborném prostředí považována za jednu z nejvíce inspirativních, přičemž se stala východiskem i pro mnoho dalších studií zabývajících se touto problematikou (Kebza & Šolcová, 2008). Pojem Sence of Coherence je překládán jako soudržnost, neboť se skládá ze tří složek, jimiž jsou srozumitelnost, ovladatelnost a smysluplnost. Srozumitelností se rozumí přehlednost, uspořádanost, strukturovanost a soudržnost vnějších a vnitřních podnětů, tedy zda jedincovi dávají smysl. Ovladatelností či spravovatelností se myslí rozsah, v jehož rámci máme k dispozici zdroje, díky nimž bychom mohli splnit ty požadavky, které jsou na jedince kladené. Smysluplnost se týká toho, jak vnímáme životní obtíže, tedy zda na nás působí jako vítané výzvy, kterým jsme ochotni investovat náš čas, energii, odhodlání a angažovanost, oproti situacím, které na nás působí zátěžově a chceme se jim vyhnout.

Smysluplnost tedy můžeme vnímat jako motivační složku soudržnosti. (Antonovsky, 1993; Olsson et al., 2006)

Sence of Coherence, zkratkou SOC, představuje souhrn zdrojů, které vedou k životním zkušenostem, a následně podporují úspěšné vyrovnávání se s nespočtem složitých stresorů, s nimiž jsme konfrontováni v průběhu celého života. Mezi zdroji sytící soudržnost tak, jak jej chápe a následně definuje autor Antonovsky, jsou bohatství, síla ega, kulturní stabilita, zdraví a sociální podpora. Lidská odolnost z pohledu pojmu SOC je definována jako globální orientace, která vyjadřuje míru, do jaké má jedinec všudypřítomný, trvalý a dynamický pocit důvěry, že podněty vycházející z buďto vnitřního nebo vnějšího prostředí jsou v průběhu jeho života strukturované, předvídatelné a vysvětlitelné. Souvztažně s tím jedinec disponuje zdroji vyhovujícími ke splnění požadavků, kdy jsou tyto požadavky pro jedince hodnotnými investicemi a důvodem k jeho angažovanosti. (Olsson et al., 2006)

3.2 Hardiness

Pojem Hardiness na lidskou odolnost vůči stresově zatíženým situacím pohlíží z jiného úhlu pohledu než předchozí pojetí psychické odolnosti. V podvědomí široké společnosti totiž stále převažuje globálně generalizující pohled na oslabující účinky stresujících životních událostí a vznik nemocí. Ovšem dle dostupných studií nebyl prokázán žádný významný kauzální vztah mezi stresujícími událostmi a nemocností jedince. Dle provedených výzkumů autorkou Kobasa (1979) mnoho lidí neonemocnělo navzdory jejich stresujícím životům, a z tohoto důvodu se v rámci těchto provedených výzkumů začala přesouvat pozornost spíše ke studiu „zdrojům odporu“, jež mohou neutralizovat jinak oslabující účinky stresujících životních událostí. Budeme-li mluvit o lidech, kteří nejsou náchylní pod vlivem stresu ke vzniku nemoci, mluvíme v podstatě o lidech tzv. odolných či otužilých a majících následné tři obecné vlastnosti: a) věří, že věci kolem sebe mohou ovládat nebo ovlivňovat díky svým zkušenostem, čímž mají možnost autonomního výběru mezi různými způsoby řešení stresu, b) mají pocit zapojení se do dění kolem sebe, tedy mají kognitivní kontrolu a schopnost interpretovat, hodnotit a začleňovat různé druhy stresujících událostí do svého životního plánu a tím deaktivovat případné nepříjemné účinky působení stresu, c) do jisté míry mohou předvídat další vývoj událostí, a tím se vyhnout pocitu bezmocnosti, přičemž následně na to pociťují větší kontrolu nad stresovou situací, čímž nedochází k pracovní neschopnosti, což se přímo vztahuje k tématu této bakalářské práce. (Kobasa et al., 1979)

V rámci integrace různých faktorů pro naplnění pojmu Hardiness je podstatná celková otužilost jedince, tedy i včetně konstelace osobních charakteristik, které fungují jako odpor při setkání se stresujícími životními událostmi. Nicméně ani v tomto pojetí lidské odolnosti psychiky nelze opomínat vlivy takzvaných psychických, sociálních, fyziologických a enviromentálních mediátorů. (Kobasa et al., 1982)

3.3 Self-efficacy

Vnímaná sebeúčinnost, jako překlad pojmu Self-efficacy autora Bandury, vychází z širšího teoretického rámce známého pod pojmem sociální kognitivní teorie, jež předpokládá, že úspěch jedince závisí na interakci mezi chováním, osobními faktory, jimiž jsou například myšlenky nebo víra, a poté podmínkami prostředí. Jinými slovy se vnímaná sebeúčinnost týká přesvědčení lidí v jejich schopnosti ovlivňovat události ve svých životech. Toto základní přesvědčení je jádrem lidské motivace, výkonnosti a emoční pohody. Pojem Self-efficacy vcelku jednoduše reflektuje lidskou odolnost v tom smyslu, že pokud si člověk nevěří a není přesvědčen, že to, co se děje kolem něj nebo přímo jemu může nějakým způsobem ovlivnit, má poté velmi málo pobídek k činnostem, vytrvalosti nebo schopnosti čelit tváří v tvář obtížím. Úroveň vnímané sebeúčinnosti reguluje lidské fungování v procesech kognitivních, motivačních, emočních a selektivních, znamená to tedy, že sebeúčinnost ovlivňuje naše myšlení, činy a emocionální vzrušení. (Bandura, 1982; 2010; Schunk & Pajares, 2002)

Hlavní funkcí kognitivních procesů je myšlení, které je záměrné, regulované a současně umožňuje lidem předpovídat výskyt událostí včetně vytváření prostředků pro potencionální výkon a kontrolu nad situacemi ovlivňujícími denní život. Skrze vnímanou sebeúčinnost, jež je ovlivněna sebehodnocením, si jedinec stanovuje osobní cíle. Čím vyšší úroveň vnímané sebeúčinnosti, tím je zpravidla kladen vyšší cíl výzvy a současně s tím je i pevnější závazek cíle dostát. Přesvědčení lidí o své sebeúčinnosti ovlivňuje typy předvídatelných scénářů, jež si vytváříme v mysli. Jedinci s vyšší vírou v sebeúčinnost mají sklon vizualizovat scénáře úspěchu, čímž si poskytují pozitivní vodítka pro jeho dosažení. S tím souvisí i fakt, že čím silnější je víra v sebeúčinnosti, tím více jsou lidé efektivní ve svém analytickém myšlení a v plánování úspěšných postupů při řešení jakékoliv výzvy, problému apod. V opačném případě je věnováno více pozornosti scénářům selhání, které výkon předem podkopávají a jedinec se poté více zabývá svými osobními nedostatky a tím, jak se všechny věci jistě pokazí. Motivační procesy ovlivňují

očekávané pravděpodobné výsledky, stanovují a plánují cíle, prostřednictvím nichž by jedinec měl realizovat svou cennou budoucnost. V rámci víry v sebeúčinnost poté dochází ke zkreslování tohoto očekávání, neboť dle úrovně víry v sebeúčinnost připisují lidé své úspěchy a neúspěchy buďto osobním schopnostem nebo vnějším faktorům. Pokud se jedinec nachází ve světě plném překážek, selhání, neúspěchů a frustrace, musí mít velmi silný smysl pro vnímanou sebeúčinnost, aby dokázal vytrvat v úsilí potřebném pro dosažení úspěchu. Současně s tím souvisí i procesy emoční, neboť v případě vnímané ohroženosti z důvodu nedostatečné úrovně vnímané sebeúčinnosti lidé věří tomu, že potencionální hrozbu nemohou zvládnout, a proto zažívají pocity úzkosti. Tyto pocity ovšem nejsou založené na reálném nezvládnutí situace, nýbrž na myšlence, která jedince omezuje a zhoršuje jeho fungování. Poslední proces výběru, který se týká procesu ovlivňování výběru činností nebo prostředí, způsobuje tendenci se vyhýbat činnostem nebo situacím, o kterých se jedinec domnívá, že překračují jeho schopnosti. (Bandura, 1982; 2010)

4 Důsledky působení stresu

V důsledku působení stresu dochází k narušení vnitřní rovnováhy, chceme-li homeostázy. Ovšem přímým označením psychické rovnováhy, pro niž je z hlediska bio-psycho-sociálně-duchovní entity osobnosti podstatný prožitek vnitřní pohody je pojem ekvilibrium. Pro psychickou rovnováhu se zdá být právě výše zmiňovaný stres, konkrétně distres, jejím rozhodujícím činitelem. Každý jedinec se snaží svou homeostázu zachovávat v rovnováze, ale v momentě, že zpětnovazebné mechanismy nejsou funkční, dochází k narušení této rovnováhy, načež je jedinec vystaven, v návaznosti na změny fyziologických funkcí, působení stresu. Změnami fyziologických funkcí je míněna například tělesná teplota, krevní tlak a zbarvení pokožky. S dlouhodobým působením stresu a nadměrnou psychickou zátěží neodmyslitelně souvisí také hojně zmiňovaný syndrom vyhoření. V obecné rovině se důsledky působení stresu rozdělují z časového hlediska na bezprostřední důsledky působení stresu a psychické zátěže a na důsledky vyplývající z dlouhodobého trvání stresu a psychické zátěže. Důsledkem působení krátkodobého stresu či psychické zátěže mohou být změny v emočním rozpoložení, únava, pokles výkonnosti, narušená koncentrace či jiné somatické potíže jako je například bolest hlavy nebo břicha. V případě dlouhodobého působení stresu na jedince může jedinec pociťovat jak psychologické symptomy, například pocity vyčerpání, tak somatické symptomy, jež jsou závažnějšího charakteru. Do skupiny somatických symptomů patří například nápadné změny v chování jedince nebo respirační problémy. (Paulík, 2010; Stock, 2010)

Důsledky stresu nemusí být ovšem vždy úplně tak škodlivé. Například v pracovním prostředí se můžeme v rámci výše zmíněné teorii referující o eustresu dívat i na pozitivní důsledky. Pokud jedinec není vystaven přílišné psychické zátěži pramenící z vysokého psychického přetížení, je poté v důsledku optimální úrovně stresu, viz výše zmíněný Yerkes-Dodsonův zákon, motivován k vyzkoušení nového přístupu, jež vede k vyššímu pracovnímu výkonu. A právě v tomto případě lze hovořit o pozitivních důsledcích působení stresu. Nesmí se ovšem i v této situaci zapomínat na prostor pro odpočinek a relaxaci. (Kraska-Lüdecke, 2007)

Je důležité připomenout, že v případě zpracování této kapitoly bakalářské práce, je stresorem, jinými slovy spouštěčem celé stresové reakce, v podstatě cokoliv. Nejčastěji se

hovoří o životních událostech, ale stejnou váhu má i vnitřní prožitek, čímž může být například velmi bolestná vzpomínka (Večeřová-Procházková & Honzák, 2008). Souvztažně s tím je podstatné zvědomění toho, že subjektivní vyhodnocení není spolehlivým ukazatelem míry stresu, neboť zde zásadním způsobem zasahuje právě osobnost jedince. Jsou totiž mezi námi i lidé, jimž trocha adrenalinu dělá dobře a v dané situaci se cítí komfortně. (Večeřová-Procházková & Honzák, 2008; Paulík, 2010)

5 Strategie zvládání stresu a zátěže

Na strategie zvládání stresu se v dnešní době pohlíží skrze interakční přístup mezi osobností jedince a danou situací, neboť jedno ovlivňuje druhé a stejně tak i opačně. Souvztažně s tím souvisí i výše zmíněné termíny charakterizující lidskou odolnost, jež dokládají, že lidská individualita je rozhodujícím činitelem pro míru působícího stresu nebo psychické zátěže. Nicméně je k tomu všemu nutné vzít v potaz i mnoho dalších důležitých proměnných nebo faktorů spojených se stresem či zátěží, které se se stresem pojí a mají buďto přímé nebo nepřímé účinky. Jedná se zejména o duševní zdraví, fyzické zdraví a výkonnost jedince. Jak je již výše uvedeno, pojmy stres a zátěž se v mnoha odborných textech prolínají, nicméně v rámci této bakalářské práce je na pojem zátěž pohlíženo jako na termín označující nadměrné množství kladených nároků na jedince. Ovšem strategie pro zvládání stresu a zátěže v tom obecném pojetí, se zdají být shodné, a to především z toho hlediska, že pokud se jedinci podaří zjistit hlavní důvod vzniku působících stresorů, je to ten nejlepší způsob, jak se vyrovnat se stresem, a zároveň ta nejlepší technika pro zvládání stresu. (Paulík, 2017; Baqutayan, 2015)

Není pochyb o tom, že stres je prožíván jako nepříjemný emocionální stav s fyziologickým vzrušením, který jedinec zažívá v situacích, jež jsou pro něj vyhodnoceny jako nebezpečné či ohrožující. Přirozeně se však každý jedinec snaží tento stav zvládnout prostřednictvím svého kognitivního a behaviorálního úsilí, které vede ke snížení působícího stresu nebo k určitému způsobu adaptace a následné tolerance na vzniklou stresovou situaci. A právě kvůli takto vzniklým rozdílům v rámci zvládání stresu v důsledku lidské individuality, a to jak v osobnosti jedince, tak v jeho zkušenostech, kognitivních úrovních a behaviorálních projevech, je důležité hovořit o copingových strategiích. (Baqutayan, 2015)

5.1 Coping

Pojem coping pronikl do podvědomí široké veřejnosti vcelku snadno a rychle, neboť je častým tématem aktuálních odborných i populistických knih. Je tomu tak z toho důvodu, že představuje strategie, jimiž jedinec zvládá zátěž či způsoby, jak se se zátěží vyrovnává, včetně toho, jaké používá obranné mechanismy (Večeřová-Procházková & Honzák, 2008). Jinými slovy lze o copingových strategiích hovořit jako o činitelích jak tělesné, tak duševní pohody v situacích, kdy u jedince dochází ke konfrontaci se stresem. Zároveň se o copingových strategiích předpokládá, že jsou tyto strategie formovány evolucí jako adaptace na ohrožující situace, s nimiž jsme v daném místě a čase

konfrontováni v našem přirozeném prostředí. Z tohoto pojetí vychází i možné vysvětlení toho, že právě abnormální chování může pocházet právě z neúspěšného pokusu o zvládání stresové situace (Weschler, 1995). I tato skutečnost může být jedním ze zásadních důvodů, proč copingové strategie na sebe strhávají tak velkou pozornost.

Autoři Lazarus a Folkman definovali v rámci výzkumu copingových strategií takzvaně čistou a jasnou metodu, která předkládala dvě obecné strategie zvládání stresu. Jedná se o strategii řešení problému a strategii zvládání emocí. Zatímco první zmíněná strategie zaměřená na řešení problému je charakterizována aktivní snahou o zmírnění působícího stresu na jedince, strategie druhá zahrnuje snahu o regulaci emočních důsledků, jež byly vyvolány stresující nebo potencionálně stresující událostí. Podle dvou výše zmíněných autorů *strategie zaměřená na řešení problému* znamená jisté konfrontační zvládání situace, potlačení konkurenčních aktivit, hledání sociální opory včetně vytvoření plánu řešení vzniklého problému, který zahrnuje aktivní plánování a zdrženlivost při jeho zvládání. V případě druhé *strategie zvládání emocí* je jedinec zaměřen na sebeovládání, pozitivní hodnocení, vyhledávání sociální opory nebo distancování se, přijímání odpovědnosti nebo únik či vyhýbání se situaci. Dále sem patří například i náboženství a humor. V případě, že jedinec zvolí jednu z těchto strategií zvládání stresu, tedy copingových strategií, a zvolená strategie se pro jedince nejeví jako efektivní, autoři Carvera a Weintrauba přidali model *strategií dysfunkčního zvládání*, jejichž obsah se zaměřuje na neadekvátní ventilaci emocí, nefunkční chování a duševní stav, tedy i například na užívání alkoholu nebo drog. (Baqutayan, 2015; Folkman, 2011)

Ohledně individuálních rozdílů v rámci používání copingových strategií lze nahlížet na tuto problematiku spíše z pohledu existujících relativně stabilních zvládacích stylů nebo spíše „dispozic“, které lidé vkládají do stresových situacích, s nimiž se v průběhu svého života setkávají. Z toho vyplývá, že jedinec nepřistupuje ke každému zvládajícímu kontextu znovu, ale snaží se o aplikaci preferované sady strategií zvládání stresu, které jsou pro něj stabilní v místě a čase. Nicméně například autor Folkman tomuto názoru oponuje s tím, že copingové strategie jsou dynamickým procesem a případné ukotvení jedince v používání jedné nebo malého rozsahu několika copingových strategií pro zvládání stresových situacích by bylo naprosto kontraproduktivní, neboť by byl jedinec uzamknut pouze do jednoho režimu reagování na stresové situace, a tím by ztratil veškerou svou flexibilitu při změně reakcí na neustále měnící se prostředí. Většina autorů se ovšem

shoduje v tom, že jisté osobnostní charakteristiky mohou předurčovat k jistým způsobům zvládání stresových situací. (Wechsler, 1995; Folkman, 2011)

6 Policie České republiky a její organizační struktura

Pravidla a právní normy jsou základním stavebním pilířem každé kultury. Aby každá vyvíjející se společnost mohla v průběhu dějin prosperovat, bylo a je nezbytně nutné do organizace všech odvětví lidského snažení vnést řád a pořádek právě pravidly, normami a zákony. Obecně se předpokládá, že pravidla jsou nastavena k většinové spokojenosti společenství a z logiky věci jsou majoritně respektována a dodržována. V průběhu doby s nastolenými pravidly, ať už byla jakákoliv, nesouhlasili vždy všichni do jednoho, což se vyznačuje především úmyslným porušováním nastoleného řádu, nerespektováním norem, případně zneužíváním a obcházením těchto pravidel. Zejména z těchto důvodů bylo nutné vytvořit orgán, který bude dohlížet na obecné dodržování přijatých zákonů, působit preventivně a v případě zjištění porušení daných pravidel i represivně. Popularita bezpečnostních služeb v průběhu let ztrácela a opětovně získávala důvěru společnosti, přičemž vždy odrážela současný socioekonomický stav národa. Prosazování práva je pak v případě odlišného názoru na morálně právní vymahatelnost psychicky i fyzicky velmi náročnou stresovou a zátěžovou záležitostí.

6.1 Zřízení PČR v historickém kontextu

Zřízení bezpečnostní služby se na našem území datuje už od dob habsburské monarchie, kdy vznikaly již první samosprávné celky komunální policie. (Historie policie a četnictva, 2021) V následujících letech docházelo na specializaci jednotlivých složek sboru, a to k zajišťování bezpečnosti a ochraně veřejného pořádku, pátrání po zločincích nebo řízení dopravy. Tyto složky se vyznačovaly místní a věcnou příslušností. Dalo by se říci, že tato struktura je do jisté míry zachována až dodnes. Dále byly také zřízeny i úřady s celostátní působností, které v podstatě vykonávaly obdobnou činnost, avšak v širším měřítku. Tyto úřady se taktéž aktivně podílely na mezinárodní spolupráci a vzniku Interpolu. Po válečném období došlo ke sloučení celého bezpečnostního aparátu do jedné složky – Sbor národní bezpečnosti. (Policie České republiky: Police of the Czech Republic, 2017)

Současné zřízení jednotného ozbrojeného bezpečnostního sboru na našem území, tak jak jej známe dnes – Policie České republiky, se datuje 1. ledna 1993. Činnost policie je zakotvena ve sbírce zákonů č. 273/2008 o Policie České republiky. Tento dokument je základním právním předpisem pro postavení a činnost policie. Zákon mimo jiné upravuje činnosti jako: „*chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné*

činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu“ (Zák. č. 273/2008 Sb., § 2).

Závazky policie vůči společnosti tkví především ve spolupráci s veřejností a jinými institucemi za účelem prosazování zákonů přiměřenými prostředky. Závazky policie vůči ostatním příslušníkům spočívají v otevřené a profesionální spolupráci, kolegiální podpoře, korektním jednání. (RPP č. 1/2005)

Dalším důležitým právním předpisem týkající se organizace a samotného fungování Policie ČR je sbírka zákonů č. 361/2003 o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. *„Tento zákon upravuje právní poměry fyzických osob, které v bezpečnostním sboru vykonávají službu, jejich odměňování, řízení ve věcech služebního poměru a organizační věci služby.“* (Zák. č. 361/2003 Sb., § 1).

Metodicky právní rámec podstatné části činnosti Policie ČR upravuje i zák. č. 141/1961 Sb. trestní řád, nebo zák. č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Tyto dvě právní normy upravují trestně právní vztahy v souvislosti s činností orgánů činných v trestním a přestupkovém řízení. Dalšími metodickými a interními akty řízení, kterými je usměrňována činnost Policie ČR, jsou pravidelně vydávané pokyny policejního prezidenta a krajského ředitele policie, usnesení nebo mimořádné opatření vlády České republiky.

6.2 Podmínky pro přijetí do služebního poměru

K Policii ČR může být přijat státní občan České republiky, který dosáhl 18 let, je bezúhonný, splňuje požadované vzdělání a odbornost na ustanovené služební místo, je svéprávný, není členem politické strany nebo hnutí a současně nevykonává živnostenskou nebo jinou výdělečnou činnost. (Zák. č. 361/2003 Sb., § 13)

Kromě výše uvedených předpokladů musí být uchazeč o služební poměr zdravotně, osobnostně a fyzicky způsobilý tak, aby byl schopen korektně a kompetentně plnit uložené služební povinnosti. Osobnostní způsobilost zjišťují na pracovišti oddělení psychologických služeb Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje za pomoci anamnestických dotazníků, senzomotorických cvičení, rozsáhlé zkoušky intelektových schopností a osobnostních dotazníků. Výsledkem by měl být ucelený obraz intelektových schopností, chování, prožívání, zvládání zátěžových situací, koncentrace a pozornosti při

zvýšené zátěži, frustrační tolerance a v neposlední řadě i adekvátní hodnotový systém. (Vyhláška č. 487/2004; ZPPP č. 231/2016)

Z poslední prezentace činnosti oddělení psychologických služeb vyplývá, že téměř 59 % uchazečů do služebního poměru nejsou osobnostně způsobilí,kdy mezi nejčastější důvody patří psychosociální nevyzrálost (32 %), odolnost vůči zátěži (29 %) a emoční nestabilita (21 %). (Prezentace OPS KŘP JčK)

6.3 Organizační struktura

Hlavním a nejvyšším útvarem policie je Policejní prezidium České republiky. Tento útvar s celostátní působností stojí na vrcholu celé hierarchie. V čele je policejní prezident, který odpovídá za činnost policie ministru vnitra. Prezidium je rozdělené pod Prvního náměstka policejního prezidenta a Náměstka policejního prezidenta pro Službu kriminální policie a vyšetřování (dále jen SKPV).

První náměstek policejního prezidenta pod sebou zaštituje hlavní stavební kameny celé policie – ředitelství služby pořádkové policie, ředitelství služby dopravní policie a další útvary pořádkového charakteru. Pod Náměstka policejního prezidenta pro SKPV celý úřad služby kriminální policie a vyšetřování a další útvary s celostátní působností.

Protikladem útvarů s celorepublikovou působností jsou útvary s vymezenou působností – krajská ředitelství policie. Těch má Policie České republiky celkem 14 a shodují se s administrativním členěním vyšších územních samosprávných celků, tedy krajů a hlavního města Prahy. Krajská ředitelství jsou samostatně fungující jednotky ve svém vlastním vymezeném teritoriu. V čele je krajský ředitel policie a celé ředitelství je pak podřízeno policejnímu prezidiu.

V rámci krajských ředitelství policie jsou zřízeny další sub-teritoriální útvary, tzv. územní odbory. Územní odbory (dále jen ÚO) se zpravidla shodují s administrativním členěním okresů. V případě jihočeského kraje je zřízeno celkem 7 ÚO – ÚO ČB, ÚO ČK, ÚO JH, ÚO PI, ÚO PT, ÚO ST a ÚO TA. V čele každého územního odboru je vedoucí územního odboru a celý odbor je pak podřízen krajskému ředitelství a policejnímu prezidiu. V rámci všech územních odborů jsou opět zřízeny články pořádkové policie – obvodní oddělení policie, článek okresní dopravní policie včetně služby dopravních nehod, článek okresní služby kriminální policie a vyšetřování a další.

Základním útvarem policie se označují hierarchicky nejnižší články, které jsou oprávněny konat v trestním a přestupkovém řízení, tj. základní článek pořádkové policie – obvodní oddělení policie (dále jen OOP) a základní článek dopravní policie. V čele tohoto článku stojí vedoucí základního útvaru, kdy základní útvary jsou územně rozprostřeny tak, aby reflektovaly geografické a demografické potřeby daného regionu.

Obrázek 1: Schéma organizační struktury PČR

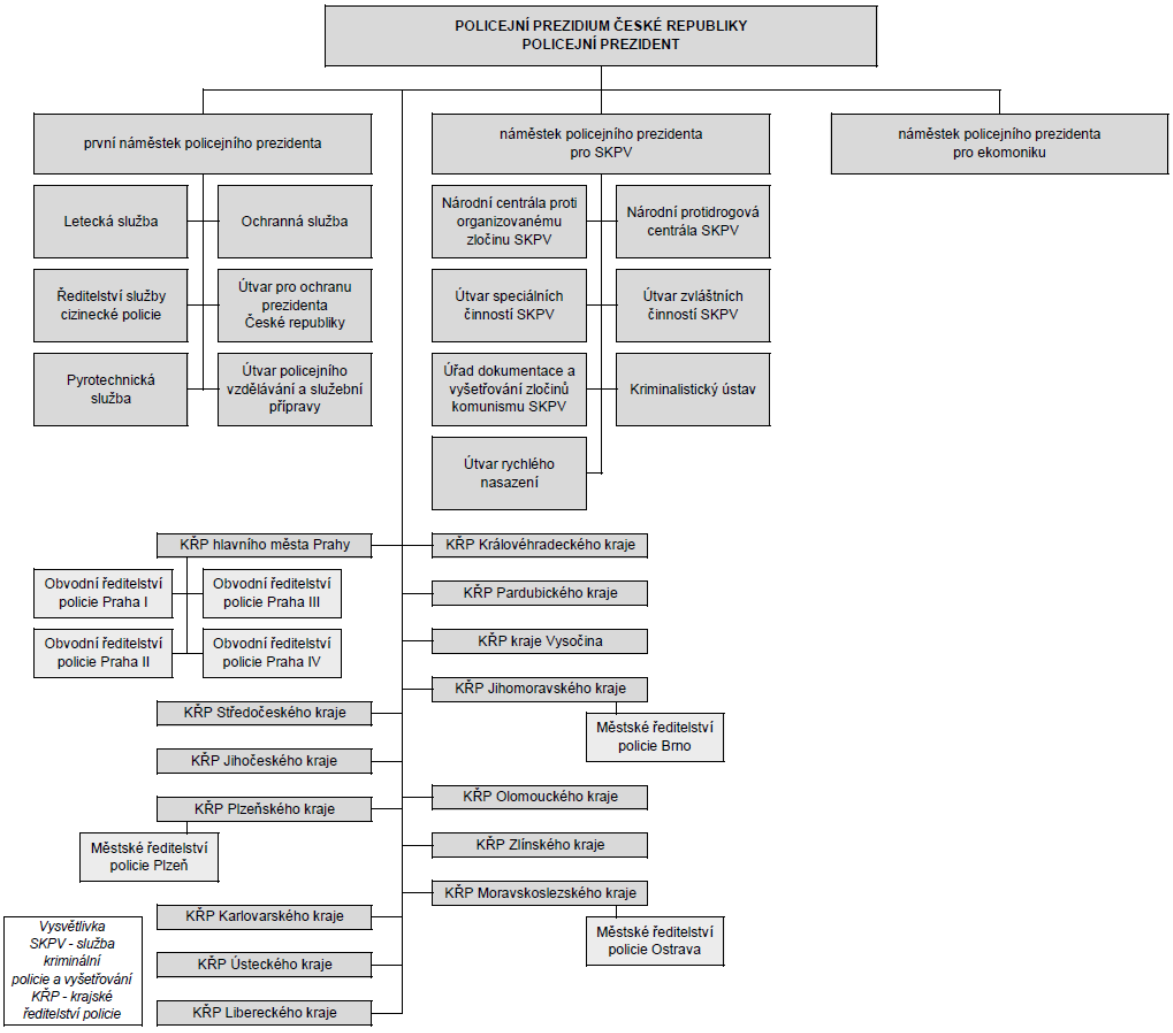

Zdroj: Závazný pokyn policejního prezidenta č. 137/2009, o organizaci Policie České republiky

6.4 Charakteristiky vybraných jednotlivých útvarů PČR

Náplň práce jednotlivých útvarů, které byly dotčené výzkumem v rámci této bakalářské práce, je metodicky stanovená zákonem a interními akty řízení..

Útvar zvláštních činností SKPV Policejního prezidia

Nejvýše hierarchicky postavený útvar, na kterém byl výzkum prováděn, je servisní složka policejního prezidia - ÚZČ, která provádí odposlechy, záznamy telekomunikačního provozu, sledování osob a věcí a další úkony. Svoji činnost vykonává skrze své krajské expozitury na celém území České republiky. (Útvar zvláštních činností SKPV, 2021)

SKPV Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje

Služba kriminální policie a vyšetřování, vede vyšetřování v průběhu trestního řízení. Každá SKPV je zpravidla rozdělena na oddělení obecné kriminality, oddělení hospodářské kriminality a oddělení pátrání. SKPV lze dále dle nastíněné struktury rozdělit na útvar krajský, spadající pod krajské ředitelství a útvar okresní, spadající pod příslušný územní odbor.

Obvodní oddělení Územního odboru České Budějovice

Hlavním úkolem obvodního oddělení je zajišťování veřejného pořádku, kdy jsou policisté v případě jeho narušení povinni učinit opatření k jeho obnovení. Policisté OOP přijímají, evidují a prošetřují oznámení od veřejnosti, plní úkoly v trestním a přestupkovém řízení podle příslušných právních předpisů a v neposlední řadě dohlíží nad bezpečností a plynulostí silničního provozu. V trestním řízení přísluší obvodním oddělením ve vlastní kompetenci zpracovávání přečinů ve zkráceném přípravném řízení a dále prověřování přečinů, které dále postupují útvaru SKPV. (ZPPP č. 137/2009)

Oddělení hlídkové služby České Budějovice

Oddělení hlídkové služby je specifickým článkem pořádkové policie. Je zřizováno především ve velkých městech a aglomeracích, kde je vyšší intenzita a pravděpodobnost vzniku kriminality. Hlavním úkolem oddělení hlídkové služby je zjistit a zajistit místo činu, v co nejkratším možném čase, a v případě trvajícího ohrožení života, zdraví nebo majetku, tomuto zamezit všemi předepsanými prostředky.

6.5 Rizikové faktory výkonu služby příslušníka PČR

Rizikové faktory jsou z hlediska působení rozdělitelné na primární a sekundární a z hlediska zdroje působení na vnitřní a vnější. Primárními neboli přímými rizikovými faktory jsou takové faktory, které ovlivňují jedince bezprostředně při výkonu činnosti, případně v příčinné souvislosti s tímto výkonem. Sekundárními neboli nepřímými faktory jsou pak rizika, která lze identifikovat ve spojitosti s výkonem činnosti policie s časovým odstupem a současně mající konkrétním vlivem na psychický stav. Z hlediska zdroje

působení lze faktory rozdělit na vnitřní, kdy je zdrojem rizikového faktoru vnitřní pracovní prostředí a faktory vnější, kdy je zdrojem rizika mimo pracovní prostředí. Při výkonu služby dochází zpravidla k působení kombinací uvedených skupin rizikových faktorů, přičemž mohou mít tyto faktory z dlouhodobého hlediska negativní vliv na vývoj. psychického stavu.

Obrázek 2: Schéma rizikových faktorů

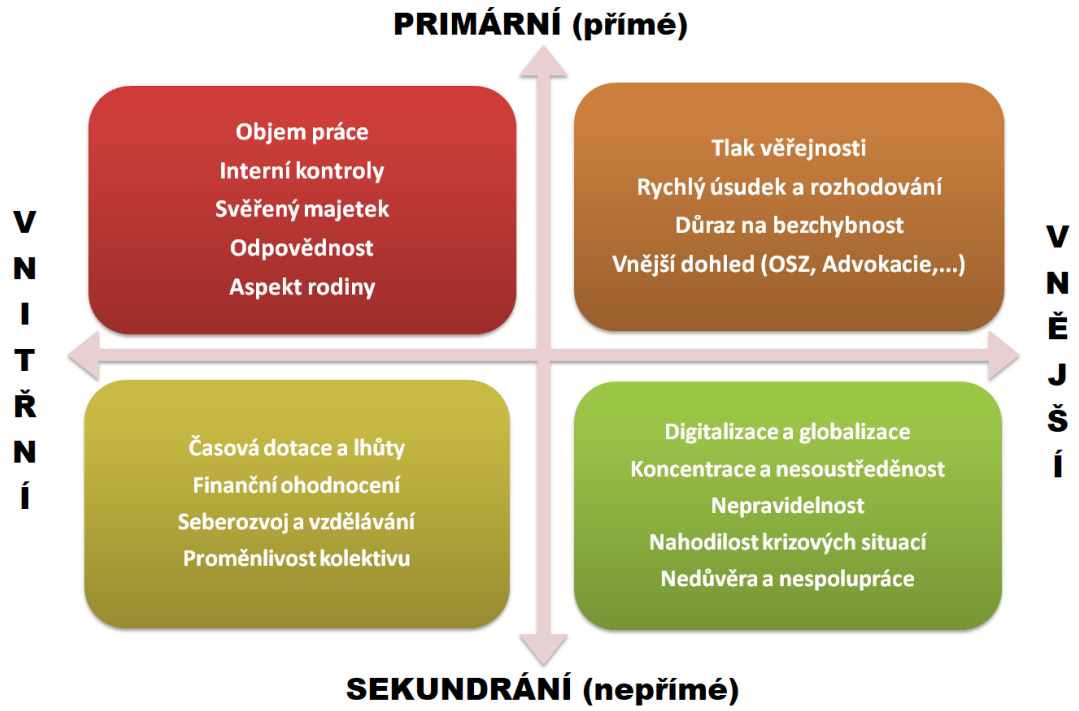

Zdroj: vlastní zpracování

PRIMÁRNÍ – VNITŘNÍ rizikové faktory

Primární rizikové faktory s vnitřním zdrojem působení v podstatě definují každodenní samostatnou činnost každého příslušníka, a to bez ohledu na služební zařazení. Stanovené postupy v trestním řízení jsou z časového hlediska velmi náročné a objem práce, kterou má každý jednotlivec přidělen je psychicky zatěžující okolností. Policie disponuje mimo jiné institutem omezení osobní svobody osob, majetku či jiných osobních práv lidí a věcí, což jsou situace, které jsou téměř vždy psychicky i fyzicky vyhrocené. Psychické vytížení přesahuje rámec služby a promítá se zejména do osobního a rodinného života.

PRIMÁRNÍ – VNĚJŠÍ rizikové faktory

Primárním rizikovým faktorem s vnějším zdrojem působení je zejména neustálý tlak veřejnosti. Od příslušníků policie je vyžadována důsledná morálka, maximální profesionalita a všeobecný přehled. Jakékoliv pochybení vede bezprostředně k vyvození sankcí, kdy jsou příslušníci bez rozdílu neustále pod dohledem kontrolních a dohledových institucí a orgánů, jako jsou například státní zastupitelství, advokáti, pracovníci odboru sociálně právní ochrany dětí, kteří bedlivě hledí na zákonnost jednání a oprávněnost postupů.

SEKUNDRÁNÍ – VNITŘNÍ rizikové faktory

Mezi sekundární rizikové faktory s vnitřním zdrojem působení lze zařadit veškeré procesy dlouhodobě a negativně ovlivňující psychický stav jedince i mimo přímý výkon služby. Mezi tyto faktory bezesporu patří médii často probírané platy státních zaměstnanců, policistů nevyjímaje, což může způsobit i dlouhodobě nepříznivou finanční situaci v osobním životě. V souvislosti s výkonem služby dochází k chronickým úzkostem z neplnění časových dotací a lhůt u přidělené práce nebo dokonce k přenášení frustrace na rodinné příslušníky.

SEKUNDRÁNÍ – VNĚJŠÍ rizikové faktory

Sekundárními rizikovými faktory s vnějším zdrojem působení lze označit termín pro dlouhotrvající negativně působící aspekty služby, které vyplývají z tlaku socioekonomické situace společnosti. V současnosti zažíváme rozmach digitalizace a drobnohled veřejnosti, disponující mobilními telefony, sociálními sítěmi a virtuálními komunikátory, využívá mnoho lidí ke konstantnímu tlaku nejen na příslušníky PČR. Skrytým rizikovým faktorem je dlouhodobý psychický tlak vzniklý na základě nedůvěry a nespolupráce veřejnosti, obrovského společenského očekávání, nepravidelnosti a četnosti zátěžových situací, a především na permanentním stresu plynoucím z neočekávatelných krizových situací.

7 Použité testové metody

Testové metody vybrané pro tuto bakalářskou práci byly voleny tak, aby co nejvýstižněji postihly předmět výzkumu, jímž byly strategie zvládání stresu a příčiny psychické zátěže u příslušníků Policie České republiky. Současně bylo pohlíženo na časovou náročnost administrace těchto testových metod pro zvýšení pravděpodobnosti úspěšné návratnosti. Pro testování strategií zvládání stresu byl vybrán z hlediska časové náročnosti a také povahy vyhodnocování test SVF – 78, který byl i současně dostupný v laboratoři Jihočeské univerzity Pedagogické fakulty. Pro testování příčin psychické zátěže byl zvolen Meisterův dotazník, který byl volně k dispozici v síti internetu a současně byl hojně využíván v obdobných kvalifikačních pracích. Z časového hlediska administrace a následného vyhodnocení byl tento dotazník také velmi přívětivý.

7.1 Strategie zvládání stresu SVF-78

Dotazník strategií zvládání stresu, známém pod označením SVF-78, zachycuje postupy, jež jsou lidmi využívané ke zpracování stresu. Tento dotazník vychází z takové konceptualizace stresu, jež předpokládá, že stres je odvozen ze somatických a psychických změn. Somatickými změnami je míněna zvýšená produkce hormonů, například adrenalinu, přičemž psychické změny se projevují v oblasti pozměněného emočního prožívání, pocitu vnitřního vzrušení či napětí nebo například dezorganizovaného chování. Pojem strategie tento testovací materiál operacionalizuje jakožto akční a intrapsychické způsoby, jimiž jedinec zpracovává stres, přičemž akční způsoby vedou jedince k jednání a intrapsychické způsoby ke zpracování stresu. Lze tedy říci, že mezi akční strategie patří *„útok, útěk, nečinnost, navázání sociálního kontaktu, sociální uzavřenost, jakož i mnohé komplexní činnosti a řetězce jednání, které směřují ke změně nebo odstranění zátěžové situace a/nebo reakce na zátěž.“*. Intrapsychické strategie zaštiťují především kognitivní procesy, jimiž jsou *„vnímání, představy, myšlení i motivačně emoční stavy.“*, souvztažně mezi tyto způsoby zpracování patří *„odklon, podceňování, popírání a přehodnocení stresoru a stresové reakce“*. (Janke & Erdmannová, 2003, s. 7)

7.2 Meisterův dotazník

Meisterův dotazník je velmi stručným a jednoduchým nástrojem, jež se věnuje identifikaci úrovně pracovní zátěže, neboť každá pracovní činnost je ve své podstatě s určitou mírou zátěže spojena. Pouze v případě, ve kterém lze konstatovat, že zaměstnanec má přiměřenou pracovní zátěž, čímž se udržuje v psychofyzické kondici, je možné říci, že

daná pracovní činnost nepřináší zaměstnanci psychickou ani fyzickou újmu a během jejího plnění se tedy jedinec cítí komfortně. V situaci, kdy zaměstnanec čelí nepřiměřené pracovní zátěži, je narušena jeho psychofyzická rovnováha a zaměstnanec může mít buď pocity vycházející z přetížení, nebo současně s tím i z nedostatečného vytížení, kam spadá například monotónnost pracovní činnosti nebo například nedostatečně velké kompetence. Tyto dva důsledky tak mohou mít za následek pocity emočního napětí, nedostatečné vůle k plnění pracovních povinností, sníženou kvalitu odvedené práce nebo naopak zvýšenou pracovní úrazovost. Z toho vyplývá, že psychická zátěž je determinujícím faktorem pracovní pohody, a právě proto „*Meisterův dotazník slouží k hodnocení vlivů pracovní činnosti na psychiku pracovníků při vyšetření různých profesí*“ (Hladký et al., 1993; Hladký & Židková, 1999 in Hodačová et al., 2007, s. 337). Tento dotazník se skládá z deseti položek, které zastupují tři kategorie faktorů charakterizujících v první řadě přetížení, poté monotónnost a nijak blíže nespecifikované stresové reakce, jež jsou odezvou nepřiměřené pracovní zátěže. (Hodačová et al., 2007)

II. EMPIRICKÁ ČÁST

8 Metodika

V empirické části této bakalářské práce je její značná část věnována především výsledkům dotazníkového šetření, jehož předmětem výzkumu bylo poodhalení příčin vzniku psychické zátěže u příslušníků Policie České republiky v Jihočeském kraji a v návaznosti na to, poté zjištění jimi nejčastěji využívaných strategií proti stresu. Následující kapitoly se věnují ustanoveným výzkumným cílům a hypotézám pro potřeby tohoto výzkumu, dále popisují použité metody sběru dat včetně výzkumného souboru, prezentují design výzkumu a samotné zpracování a vyhodnocení získaných dat. Na samý závěr práce je zařazena diskuse propojující teoretické znalosti se zjištěnými výsledky získanými prostřednictvím výzkumného šetření, kdy předestírá limity výzkumu a nastiňuje možné opatření pro zvýšení využívání efektivních strategií zvládání stresu u příslušníků PČR v Jihočeském kraji.

8.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je získání přehledu nejčastějších příčin vzniku pracovní zátěže u příslušníků PČR v Jihočeském kraji, a s tím spojených nejvíce využívaných strategií zvládání stresu. Je tomu tak primárně z toho důvodu, že výzkumný vzorek Policie České republiky je mnohdy velmi náročně dosažitelný, čímž odrazuje mnoho výzkumných záměrů. Tento fakt je velmi kontraproduktivní s ohledem na skutečnost, že je PČR zaměstnavatelem několika tisíců zaměstnanců, kteří jsou v této věci ponecháni a vystaveni tak velkému riziku psychické zátěže a následným důsledkům v případě dlouhodobého působení stresu z využívání neefektivních či nefunkčních strategií zvládání stresu (Paulík, 2017).

Výzkumný problém v užším slovním pojetí vychází tedy z myšlenky o prohloubení podvědomí o působení mnohdy nepřiměřené psychické zátěže na příslušníky PČR, neboť je důležité upozornit na tu skutečnost, že v obecném podvědomí jsou policisté považováni za velmi odolné jedince, ať už po stránce fyzické nebo psychické, přičemž jsou v tomto důsledku velmi často oblíbeným terčem slovních útoků, ať už aktivním, tváří v tvář, nebo pasivním, tedy například prostřednictvím sociálních sítí. Tato problematika by si jistě zasloužila své samotné výzkumné šetření, nicméně i v této problematice je spatřována potencionální příčina vzniku psychické zátěže, která se zdá být nikým a ničím nepodchycena. Výsledky výzkumu pro potřeby této bakalářské práce si tak kladou za cíl primárně zvýšit zájem o téma psychické zranitelnosti či odolnosti příslušníků PČR.

Výzkumné otázky

Pro potřeby výzkumu této bakalářské práce byly stanoveny následující výzkumné otázky:

VO1: Jaké příčiny psychické zátěže podle Meisterovo dotazníku uvádějí příslušníci Policie České republiky v Jihočeském kraji nejčastěji?

VO2: Do jaké klasifikace spadá hodnocení psychické zátěže podle Meisterovo dotazníku příslušníky Policie České republiky v Jihočeském kraji?

VO3: Jaké strategie zvládání stresu podle dotazníku SVF-78 aplikují příslušníci Policie České republiky v Jihočeském kraji nejčastěji?

První dvě výzkumné otázky jsou zaměřené na informace získané z jedné ze dvou dotazníkových metod využitých pro tento výzkum, jimž je Meisterovo dotazník. Třetí výzkumná otázka se vztahuje k získaným odpovědím z druhé dotazníkové metody, Strategie zvládání stresu zkratkou SVF-78, kdy si tyto informace kladou za cíl identifikovat úspěšnost či efektivitu nebo neefektivitu využívaných strategií zvládání stresu, jakožto výsledku působení psychické zátěže.

Hypotézy

V souladu s výše stanovenými výzkumnými otázkami byly vytvořeny následující hypotézy:

HA1: Příslušníci PČR v Jihočeském kraji nejčastěji uvádí přetížení jako příčinu vzniku psychické zátěže.

HA2: Příslušníci PČR v Jihočeském kraji nehodnotí psychickou zátěž v rámci výkonu svého zaměstnání jako ohrožující jejich výkonnost povolání.

HA3: U příslušníků PČR v Jihočeském kraji jsou více využívané pozitivní strategie zvládání stresu.

První dvě hypotézy se zaměřují na hodnocení psychické zátěže prostřednictvím Meisterovo dotazníku. Obě tyto hypotézy stojí na předpokladu, že se příslušníci PČR v Jihočeském kraji potýkají s obdobními příčinami psychické zátěže podobně jako široká veřejnost. Souvztažně s tím lze předpokládat, že jedinci, kteří prošli kvalitním výběrovým řízením a byli přijati do služebního poměru k policii České republiky v Jihočeském kraji, jsou

odolní, tudíž je psychická zátěž, které jsou vystaveni, nijak zvlášť neomezuje či neovlivňuje v jejich pracovní výkonnosti (Paulík, 207). Třetí hypotéza se vztahuje, v rámci reakce na psychickou zátěž, k výsledkům plynoucím z použití dotazníku Strategií zvládání stresu SVF-78. Vzhledem k tak početné skupině zaměstnanců a souvztažně s tím tak málo početné skupině psychologů, nebo interventů sloužících jako podpora a současně se stále neutichajícím zájmem o nové kolegy, jež jsou přijímáni mnohdy z nutnosti, příslušníci PČR v Jihočeském kraji by z logiky věci byl předpoklad o využívání spíše negativních strategií pro zvládání stresu, avšak vzhledem k předchozímu předpokladu o zhodnocení psychické zátěže jako neohrožující výkonnost v zaměstnání, třetí hypotéza předpokládá využívání pozitivních strategií zvládání stresu.

8.2 Design výzkumu

Tato bakalářská práce se věnuje výzkumu úrovně psychického zatížení stresem u populace policistů sloužících v Jihočeském kraji realizovaného pomocí dotazníkového šetření. Pro splnění výzkumného plánu byly zvoleny dva dotazníky, Strategie zvládání stresu a Meisterův dotazník, jež byly dány k administraci v celkovém počtu 100 příslušníkům PČR.

Nadcházející kapitoly blíže představují jednak způsob administrace dotazníků včetně principu jejich distribuce napříč organizační strukturou PČR, jednak prezentují základní charakteristiky výzkumného souboru, přičemž detailněji představují i základní principy použitých dotazníků a souvztažně s tím i jejich způsoby vyhodnocení.

8.3 Administrace dotazníků

Celé dotazníkové šetření probíhalo výhradně na pracovištích Policie České republiky na území Jihočeského kraje, a to v období od prosince roku 2020 do března 2021. Vzhledem k licenčním ujednáním souvisejícím s distribucí a s pořizováním elektronických kopií standardizovaného dotazníku SVF 78, současně s probíhající pandemií onemocnění Sars-Cov2 a souvztažně s tím souvisejícím opatřením omezující fyzický kontrakt osob a dalších překážek technického rázu, bylo nutné využít takovou metodu distribuce, aby vzorek relevantně reprezentoval aktuální strukturu zastoupených složek policie, ale zároveň aby byla zajištěna dostatečná návratnost.

Nakonec bylo přistoupeno k osobní distribuci v přenesené působnosti s digitální formou administrace. V praxi to znamená, že dotazníky SVF 78 i Meisterův dotazník byly dle

souvisejících pokynů využity v celkovém počtu 100 ks od každého dotazníku, a vždy po jednom výtisku od každého dotazníku vloženy do samostatné obálky. Celkem tedy bylo vytvořeno 100 ks obálek s jedním dotazníkem SVF 78 a jedním Meisterovým dotazníkem určeným vždy pro jednoho probanda. Oba dotazníky v obálce i samotná obálka byly označeny interním číslováním ve formátu XXX 00. Podíl dotazníků vyhrazených pro jednotlivé složky vychází ze současné personální struktury policie na území Jihočeského kraje.

Vzhledem k tomu, že samotné dotazníky byly číslovány jednotně a univerzálně podle výše uvedeného vzorce, a skutečnosti, že jednotlivé dotazníky byly uloženy v neprůhledné obálce, která byla dále uložená v neprůhledné obálce pro celý útvar, nejedná se v tomto dotazníkovém šetření o osobní údaje podle zák. č. 110/2019 Sb. o zpracování osobních údajů a nebylo tak nutné zajišťovat informovaný souhlas podle tohoto zákona.

Po udělení souhlasu vedoucím zkoumaného útvaru, byl zkontaktován distribuující příslušník dotčeného útvaru, s pokyny, aby obálka s dotazníky byla viditelně umístěna na volně přístupném místě na útvaru a pokyn nikomu dotazníky cíleně nerozdávat. Po uplynutí časové dotace pro vyplnění dotazníků probandy, byl skrze tohoto příslušníka obálky s vyplněnými dotazníky a vyzvednuty.

Administrace dotazníků probíhala výhradně elektronickou komunikací se samotnými útvary, resp. potenciálními probandy. Na dotčené pracoviště byl rozeslán hromadný email s informací a výzvou k zapojení do dotazníkového šetření probíhajícího na jejich útvaru. V emailu došlo ke stručnému představení autora šetření, celého výzkumu i jeho cílů. Dále zde byl představen obsah samotných dotazníků i pokyny k jejich vypracování. Dále bylo poukázáno na fakt, že zapojení do šetření je dobrovolné a anonymní, bez ohledu na věk, pohlaví nebo služební zařazení. Dále byli uchazeči o šetření seznámeni s celkovým počtem dotazníků přidělených pro jejich útvar, časovou dotací na vypracování a instruováni, jakým způsobem probíhá distribuce, tzn. že otevřená obálka s dotazníky je stále k dispozici k vypracování, zavřená a zalepená obálka je již vypracována jiným probandem a k dispozici již není. Nakonec jsou uvedeny kontakty na autora šetření a poučení o možném zaslání zjištěných výsledků po skončení výzkumu.

8.4 Podnětový materiál

Jak je již popsáno výše, podnětovým materiálem výzkumu byly celkem dva dotazníky. Prvním je standardizovaný dotazník Strategie zvládání stresu – SVF 78 určený k individuální diagnostice i srovnání skupin vystavených různým formám zátěže. V úvodu jsou uvedeny základní informace o probandovi, pokyny ke zpracování a jednotný příklad vyplnění. Dotazník obsahuje celkem 78 tvrzení ve 13 škálách, na které proband odpovídá formou pětibodové likertovy škály (0- vůbec ne, 1 – spíše ne, 2 – možná, 3 – pravděpodobně, 4 – velmi pravděpodobně). Všechny tvrzení předchází úvodní věta *„V situaci, kdy jsem něčím (někým) poškozen(a) / nebo vnitřně rozrušen(a) / nebo veveden(a) z míry…“*. Dotazník vychází z předpokladu, že strategie zpracování stresu jsou natolik vědomé, že je lze identifikovat a vyhodnotit za pomoci cílených tvrzení. (Janke, Erdmannová, 2003)

Druhým dotazníkem je Dotazník hodnocení psychické zátěže při práci dle W. Meistera, zkráceně Meisterův dotazník. Tento dotazník slouží k hodnocení vlivů pracovní činnosti na psychiku pracovníků. Dotazník lze využít individuálně i skupinově pro orientační vyšetření psychické zátěže při práci. Vzhledem k tomu, že Meisterův dotazník byl pro tento výzkum distribuován společně s dotazníkem SVF 78, kde jsou již údaje o probandech uvedeny, byla v tomto případě využita zjednodušená forma dotazníku, tzn. bez doplňujících informací o respondentovi. V úvodu dotazníku jsou tedy rovnou uvedeny instrukce k vyplnění a představení pěti bodové likertovy škály pro odpověď k jednotlivým tvrzením (5 – ano, plně souhlasím, 4 – spíše ano, 3 – nevím, někdy ano, někdy ne, 2 – spíše nesouhlasím, 1 ne, vůbec nesouhlasím). Pod představením s pokyny je již uvedeno 10 jednotlivých tvrzení, na které proband odpovídá, do jaké míry vystihují jeho pocity při práci. (KHS Královéhradeckého kraje, 2021)

8.5 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor pro šetření tvoří výhradně příslušníci Policie České republiky vykonávající službu u útvaru působícího na území jihočeského kraje. Rozdělení dotazníků bylo provedeno mezi útvary v rámci celé hierarchické struktury policie operující v Jihočeském kraji, konkrétně na Útvar zvláštních činnosti Policejního prezidia – expozitura České Budějovice (dále jen ÚZČ), na Službu kriminální policie a vyšetřování Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje a Územního odboru České Budějovice (dále jen SKPV), na Obvodní oddělení policie Boršov nad Vltavou, Hluboká nad Vltavou,

České Budějovice a Čtyři Dvory (dále jen OOP) a na Oddělení hlídkové služby České Budějovice (dále jen OHS). Soubor byl získán na základě nepravděpodobnostního výběru v rámci dostupnosti a dobrovolnosti, bez omezení věku, pohlaví nebo služebního zařazení, a to v rámci vybraných útvarů, na které byl počet dostupných dotazníků přidělen tak, aby reflektoval současný stav. Vzhledem k tomu, že přesná data o počtu příslušníků ve služebním poměru u jednotlivých útvarů nelze zveřejnit, byl vzorek vybrán na základě poměrného podílu dostupných interních dat. Z celkového počtu 100 ks vystavených obálek s dotazníky se ke zpracování podařilo nashromáždit celkem 82 ks – ÚZČ 15 ks, SKPV 14 ks, OOP 45 ks a OHS 8 ks. Návratnost dotazníků se tedy rovná 82 %. Celkem se výzkumu zúčastnilo 66 (80 %) mužů a 16 (20 %) žen v celkovém věkovém průměru 39,4 let.

Největší poměr mužů (87 %), kteří se zúčastnili výzkumu, byli na útvaru OOP a naopak největší poměr žen (29 %) účastnících se výzkumu byly na útvaru SKPV. Z věkových průměrů na jednotlivých útvarech – ÚZČ muži 47,7 let, ženy 40,5 let; SKPV muži 47,0 let, ženy 48,0 let; OOP muži 35,9 let, ženy 36,5 let a OHS muži 35,5 let, ženy 25,5 let je patrné, že se vzrůstající vertikální pozicí útvarů v hierarchii stoupá i průměrný věk příslušníka u obou zastoupených pohlaví.

Ve věkovém rozpětí příslušníku do 25 let včetně se výzkumu zúčastnilo celkem 5 mužů a 2 ženy, ve věkovém rozpětí 26 až 35 let včetně 26 mužů a 5 žen, ve věkovém rozpětí 36 až 45 let včetně 14 mužů a 5 žen, ve věkovém rozpětí 46 až 55 let 15 mužů a 3 ženy a příslušníků ve věku nad 55 let se výzkumu zúčastnilo celkem 6 mužů a 1 žena. Kompletní datové přehledy k výše uvedené věkové a genderové struktuře v rámci výzkumného souboru jsou přílohou této práce.

9 Zpracování dat

Zpracování datových souborů z dotazníků se zásadně řídí dle přiložených manuálů. Postup při zpracování je u obou použitých dotazníků podobný, kdy jsou odpovědi probandů ze záznamových archů doplněny do přiložených vyhodnocovacích listů a na základě příslušných instrukcí posléze přepočítávána pro potřeby dalšího zpracování. V rámci samotného výzkumu byly, vzhledem k členitosti a obsáhlosti zajištěného datového souboru a s ohledem na limity rozsahu této práce, zjištěné výsledky interpretovány pouze v základních a přehledových souvislostech, tj. datové tabulky, sloupcové, spojnicové, výsečové a hvězdicové grafy. Pro podrobnější zpracování a využití zjištěných skutečností by bylo vhodné dále využít kontingenční tabulky, testové korelace a další podobné a podrobné statistické metody.

9.1 Strategie zvládání stresu SVF 78

U dotazníkového šetření SVF 78 se odpovědi ze záznamových archů zaznamenávají do předepsaného vyhodnocovacího listu, který obsahuje celkem 13 sloupců jednotlivých faktorů (1 Podhodnocení, 2 Odmítání viny, 3 Odklon, 4 Náhradní uspokojení, 5 Kontroly situace, 6 Kontrola reakce, 7 Pozitivní sebeinstrukce, 8 Potřeba sociální opory, 9 Vyhýbání se, 10 Úniková tendence, 11 Perseverace, 12 Rezignace a 13 Sebeobviňování) s 6 pod řádky určenými pro přesně stanovené odpovědi, charakterově spadající pod daný faktor. Odpovědi z každého sloupce jsou následně sečteny do hrubého skóru za jednotlivý sloupec, resp. příslušný faktor. Mimo vyhodnocení hrubého skóru jednotlivých faktorů jsou zde vyhodnocovány i hrubé skóry pro pozitivní strategie (POZ), který se dále děli na POZ 1, POZ 2, POZ 3 a strategie negativní (NEG).

Takto vypočtené hrubé skóry všech uvedených kategorií jsou následně převedeny za pomoci přiložených přepočtových tabulek, samostatných pro muže a pro ženy, na standardizované skoré – tzv. t-skóry. Takto získané t-skóry jednotlivých faktorů, včetně obecných kategorií pro POZ i NEG se nakonec graficky znázorní do testového profilu jednotlivého probanda, který za pomoci spojnicové křivky vytvoří ucelený graficky prezentovaný profil probanda ve vztahu k střední hodnotě standardizovaného souboru. Metodika zpracování SVF 78 přepokládá vyhodnocení zajištěných dat pomocí přidělených papírových vyhodnocovacích listů a testovacích profilů. Pro potřeby tohoto výzkumu, kde výzkumný soubor dosahuje 82 probandů, dvou pohlaví, různorodé věkové struktury, ze čtyř různých úvarů, bylo výhodnější využití tabulkového procesoru, v tomto případě Microsoft Excel 2007. Výhody digitalizace procesu zpracování a vyhodnocení spočívá

zejména ve využitelnosti statistických metod, aplikace infografiky, urychlení zpracování většího množství získaných dat, a to vše při zachování striktně stanovené metodiky. Reliabilita celého procesu digitalizace zpracování byla ověřována náhodným vypracováním několika předepsaných papírových vyhodnocovacích listů včetně testovacího profilu náhodně vybraných probandů a jejich komparace s digitální podobou, a to za účelem eliminace vzniku chyb při tvorbě jednotlivých na sebe navazujících vzorců výpočtu. Kompletní datové přehledy s odpověďmi, vyhodnocením i přepočítanými t-skóry jsou přílohou této práce.

9.2 Hodnocení psychické zátěže - Meisterův dotazník

Druhým dotazníkovým šetřením použitým pro tento výzkum byl Meisterův dotazník. Vzhledem k tomu, že obsahuje pouze 10 jednoduchých otázek zaměřených na psychickou zátěž při práci, jsou zjištěné výsledky tak spíše orientačního charakteru. Meisterovo dotazníkové šetření nemá předepsané záznamové archy, ale pouze metodické pokyny pro zpracování určující přesný postup pro práci se zjištěnými hodnotami. Dle této metodiky lze při zpracování a vyhodnocení dat postupovat dvojím způsobem. První způsob zpracování podle 3 faktorů a hrubého skóru (I. Přetížení, II. Monotonie, III. Nespecifický faktor a Hrubý skór), kdy jsou jednotlivé faktory syceny příslušnými otázkami a hrubý skór je prostým součtem všech faktorů dohromady. Podle přepočtové tabulky, která stanovuje směrodatné odchylky a kritické hodnoty ze standardizovaného souboru, lze selektovat relevantní data a pomocí datových tabulek a grafického znázornění korektně vyjádřit vztah zjištěných hodnot se standardem.

Druhý způsob zpracování Meisterova dotazníku je podle jednotlivých položek shodujících se s jednotlivými otázkami. Zpracování v tomto případě probíhá vypracováním mediánu hodnot celého souboru za jednotlivé položky (1 Časová tíseň, 2 malé uspokojení, 3 Vysoká odpovědnost, 4 Otupující práce, 5 Problémy a konflikty, 6 Monotonie, 7 nervozita, 8 Přesycení, 9 Únava a 10 Dlouhodobá únosnost). Ke komplexní klasifikaci psychické zátěže slouží přepočtová tabulka klasifikace zátěže, která tuto zátěž rozděluje do tří případů (tendence k přetížení, k monotonii nebo k oběma případům současně) a tří stupňů intenzity vlivu na zdraví. Poté, co je naměřený datový soubor rozřazen do příslušného zátěžového případu, následnou konfrontací naměřených hodnot případu s metodickou intervalovou tabulkou, dospějeme k hodnotě, která určí, do jakého stupně intenzity příslušného případu naměřená hodnota přísluší. Tyto výsledky lze výstižně znázornit do datové tabulky.

Na základě nesporných výhod využití digitální formy zpracování a vyhodnocení nasbíraných dat, tak jak bylo popsáno již u dotazníku SVF78, tak i v tomto případě byla zvolena metoda zpracování dat za pomoci tabulkového procesoru. Toto řešení je ostatně doporučeno i v samotné metodice dotazníku. Vzhledem k čistě statistickému charakteru dotazníku, zde ověření reliability vyhodnocení v zásadě spočívá pouze v opakovaném propočtu zadaných hodnot. Kompletní datové přehledy s odpověďmi a vyhodnocením jsou přílohou této práce.

10 Vyhodnocení dat

Vyhodnocení dat probíhalo zásadně v souladu s teoretickými poznatky z první části práce a na základě pokynů z manuálu příslušného dotazníku. Přílohy uvedené přímo v textu kapitoly se zpravidla opírají o kompletní datové přehledy uvedené v přílohách této práce.

10.1 Strategie zvládání stresu SVF 78

Graf 1: Grafické znázornění průměrných t-skór za útvar ÚZČ

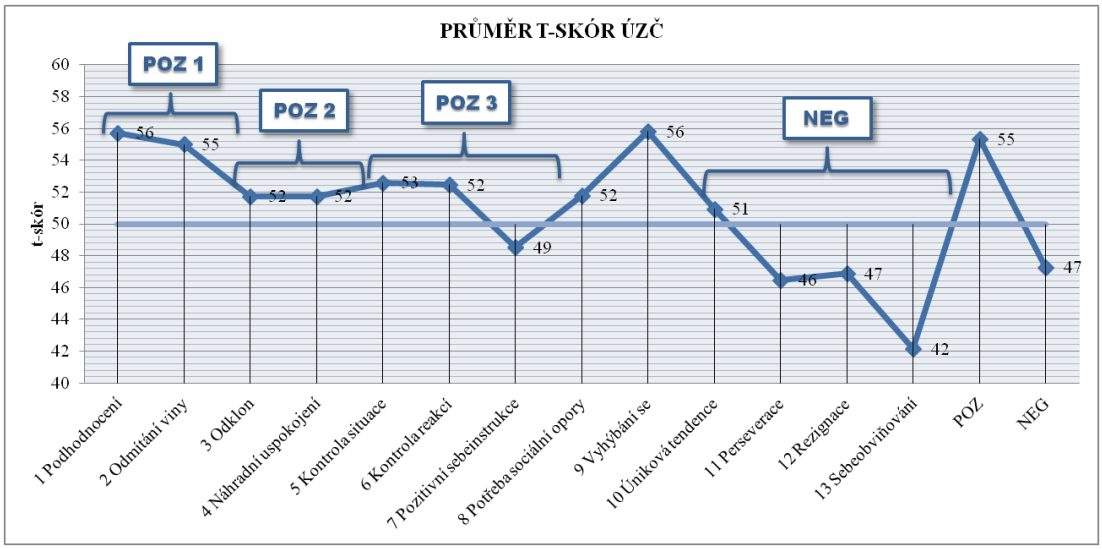

Zdroj: vlastní zpracování

Příslušníci policejního Útvaru zvláštních činností v dotazníku Strategie zvládání stresu v rámci první pozitivní strategie zvládání stresu, jinými slovy strategie přehodnocení a devalvace zahrnující subtest podhodnocení a odmítání viny, dosahovali podstatně vyšších t-skórů oproti porovnání s normou běžné populace. To znamená, že příslušníci tohoto oddělení mají v rámci strategií podhodnocení a odmítání viny výraznou tendenci si přisuzovat menší míru stresu s přesvědčením o absenci vlastní zodpovědnosti za vzniklou psychickou zátěž.

Co se týče druhé pozitivní strategie zvládání stresu, označované jako strategie odklonu, vychází z vyhodnocení subtestu odklonu a subtestu náhradního uspokojení. V těchto dvou subtestech příslušníci policejního Útvaru zvláštních činností odpovídali s mírně zvýšenou tendencí spíše se od působícího stresu odklánět a odvrátit svou pozornost v případě působícího stresu k pozitivním aktivitám nebo situacím.

V pořadí třetí pozitivní strategie, tedy strategie kontroly, vychází ze tří subtestů. Jedná se o subtest kontroly situace, kontroly reakcí a pozitivní sebeinstrukce. Tyto subtesty značí

na úroveň vynaložené snahy pro zvládnutí stresové situace či míru kontroly nad působícím stresem. Je tedy z grafického znázornění zřejmé, že příslušníci tohoto oddělení mají tendenci vynaložit úsilí ke kontrolování stresové situace a současně s tím i k vlastním reakcím, tedy mají sklon k podchycení a ovládání svých projevů či jsou odhodláni již vzniklému vzrušení v důsledku stresové situace čelit. Nicméně ve spojitosti s tím v rámci pozitivní sebeinstrukce, příslušníci téhož oddělení, nemají tendenci přisuzovat si kompetence a schopnost kontroly nad stresovou situací. Lze tedy konstatovat, že i přes jistou potřebu mít stresovou situaci pod kontrolou a regulovat určitým způsobem své prožívání, netíhnou k pocitu kompetentnosti a možnosti mít takovouto situaci pod kontrolou.

Mimo pozitivní a negativní strategie zvládání stresu, dotazník SVF-78 nabízí ještě jednu skupinu strategií, které se vyskytují pouze zřídka. Patří sem subtest potřeby sociální opory a subtest vyhýbání se. Zatímco u subtestu potřeby sociální opory příslušníci policejního Útvaru zvláštních činností vykazují pouze mírně zvýšenou tendenci k vyhledávání kontaktů s druhými pro získání podpory v rámci řešení nebo zpracování stresové situace, tak tendence k vyhýbání se zátěži a snaha zamezení další konfrontace s podobnou situací, je u příslušníků tohoto oddělení výrazná. Nicméně je nutné zdůraznit, že zvláště pro tyto dvě obtížně uchopitelné kategorie zvládání stresu je nutné věnování větší pozornosti, neboť je nutné pro potřeby interpretace vnímat celistvý kontext ze strany respondenta – pohlaví, věk, charakteristiky stresové situace apod.

Co se týče negativních strategií zvládání stresu, jež vychází ze subtestu úniková tendence, perseverace, rezignace a sebeobviňování, lze říct, že příslušníci tohoto oddělení mají zvýšenou pouze únikovou tendenci, jež značí na sklon ze zátěžové situace vyváznout jakýmkoliv způsobem, tedy i prostřednictvím neefektivních strategií zvládání stresu.

Vzhledem k souhrnnému zhodnocení využívání výše zmíněných strategií zvládání stresu, lze konstatovat, že příslušníci policejního Útvaru zvláštních činností mají tendenci oproti běžné populaci k využívání více těch pozitivních strategií zvládání stresu.

Graf 2: Grafické znázornění průměrných t-skór za útvar SKPV

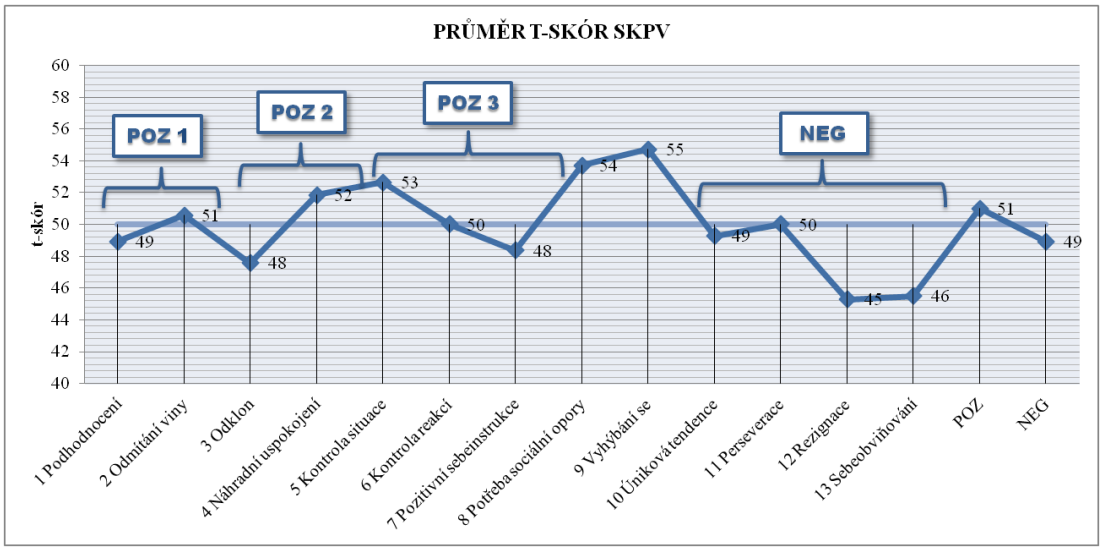

Zdroj: vlastní zpracování

Příslušníci Služby kriminální policie a vyšetřování v rámci první pozitivní strategie zvládání stresu u subtestu podhodnocení, nedosahují v tomto dle získaných dat k tendenčnímu jednání. Z toho vyplývá, že v porovnání s ostatními si nepřisuzují menší míru působícího stresu. Mírná tendence je patrná v případě odmítání viny, která značí na odmítnutí vlastní odpovědnosti na vzniklé stresové situaci.

V případě druhé pozitivní strategie zvládání stresu je zajímavé, že byť příslušníci tohoto oddělení nevykazují tendenci k odklonu od stresové situace, naopak mají znatelnou tendenci k vyhledávání náhradního uspokojení, čímž může být téměř cokoliv, ale cílem je vždy docílit změny psychického stavu, jež zmírňuje působící stres.

V pořadí třetí pozitivní strategie zvládání stresu značí na zvýšenou potřebu kontroly situace, potřeba kontroly reakce je na totožné úrovni jako v případě běžné populace. Souvztažně s tím ale příslušníci tohoto oddělení, i přes zvýšenou tendenci u kontroly situace, se v rámci pozitivní sebeinstrukce pohybují pod normou, to znamená, že tito příslušníci nemají sklon k přisuzování vlastní kompetence a schopnosti kontroly v případě stresových situací.

Oproti tomu v rámci zřídka se vyskytujících strategií zvládání stresu vykazují příslušníci Služby kriminální policie a vyšetřování výrazně zvýšenou tendenci jak v případě potřeby sociální opory, tak i v subtestu vyhýbání se. To znamená, že tito příslušníci mají globálně snahu na tom, aby se do zátěžové situace vůbec nedostali a v případě, že se tak stane, mají potřebu vyhledávat sociální oporu pro poskytnutí pomoci ve stresové situaci.

V případě využívání negativních strategií zvládání stresu se tito příslušníci pohybují převážně na úrovni běžné populace, nicméně znatelně vyčnívají v případě subtestu rezignace a sebeobviňování. V celkovém zhodnocení využívání pozitivních či negativních strategií zvládání stresu je příslušníky Služby kriminální policie a vyšetřování využíváno obou těchto strategií téměř totožně jako je u běžné populace.

Graf 3: Grafické znázornění průměrných t-skór za útvar OOP

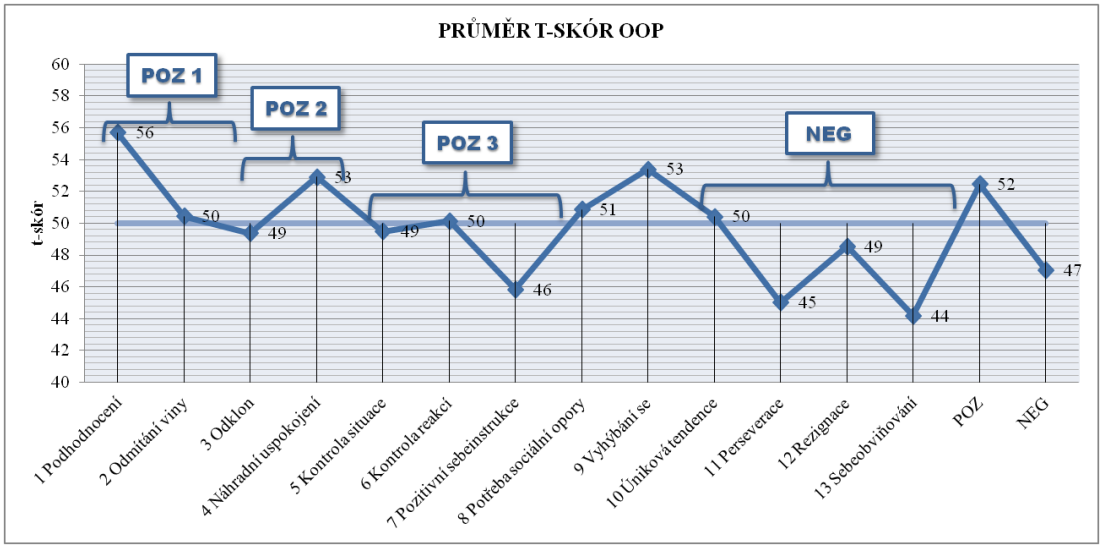

Zdroj: vlastní zpracování

Příslušníci Obvodního oddělení policie ČR v Jihočeském kraji v rámci první pozitivní strategie zvládání stresu, jež vychází ze subtestu podhodnocení a odmítání viny jasně ukazuje, že příslušníci mají tendenci k podhodnocování stresové situace, tedy si přisuzují oproti běžné populaci menší míru působícího stresu. Co se týče odmítání viny, dosáhli z výsledku získaných dat totožné úrovně s běžnou populací.

V případě druhé pozitivní strategie, která značí na odklon od stresové situace a k tendenci náhradnímu uspokojení, je zřejmé, že příslušníci tohoto oddělení nejsou příliš náchylní k odklonu od stresové situace, ale souvztažně s tím, pokud čelí takové stresové situaci, usilují o náhradní uspokojení.

V pořadí třetí pozitivní strategie zvládání stresu je zaštítěna subtesty kontroly situace, kontroly reakcí a pozitivní sebeinstrukce. Z toho první dva subtesty věnující se kontrole vykazují příslušníky téměř totožnou tendenci jako běžná populace, znatelný rozdíl je v případě pozitivní sebeinstrukce, přičemž příslušníci OOP dle získaných dat mají o mnoho nižší tendenci k přisuzování kompetencí vlastní osobě společně se schopností kontroly nad stresovou situací.

Co se týče potřeby sociální opory a vyhýbání se stresovým situacím, příslušníci OOP mají potřebu vyhledávat kontakt s druhými spíše pouze mírně zvýšenou oproti běžné populaci. Tendence k vyhýbání se stresovým situacím je ovšem znatelnější.

V případě negativních strategií zvládání stresu nevykazují příslušníci OOP žádnou zvýšenou tendenci k jejich využívání, nicméně skórovali znatelně méně než běžná populace v subtestu perseverace, což značí na relativně dobrou úroveň schopností myšlenkovitě se odpoutat od stresové situace, a poté stejně tak v subtestu sebeobviňování.

V celkovém zhodnocení využívání pozitivních nebo negativních strategií zvládání stresu příslušníky OOP lze konstatovat, že příslušníci tohoto oddělení mají tendenci k využívání pozitivních strategií zvládání stresu.

Graf 4: Grafické znázornění průměrných t-skór za útvar OHS

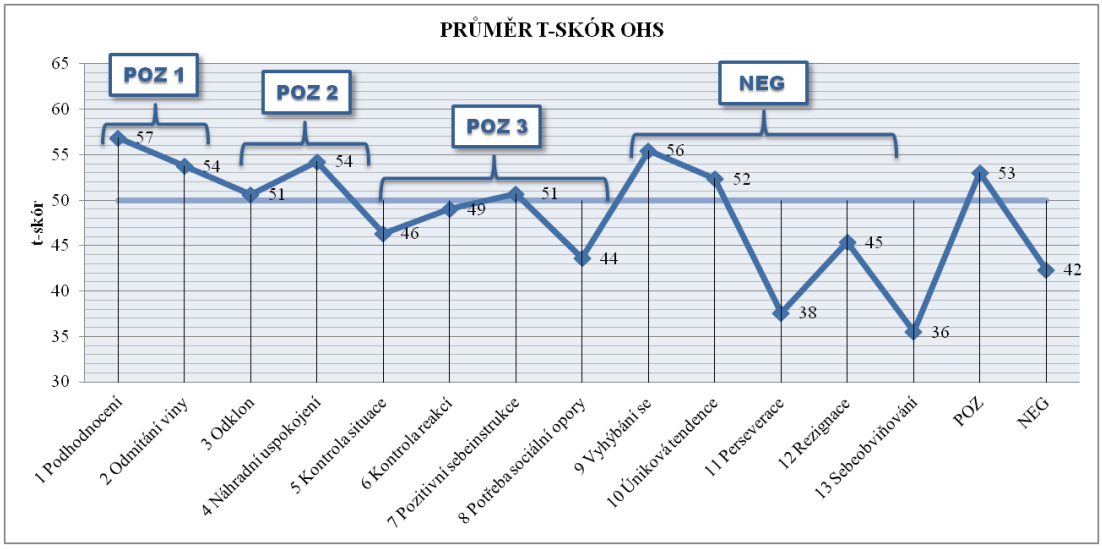

Zdroj: vlastní zpracování

Příslušníci Oddělení hlídkové služby v rámci první pozitivní strategie zvládání stresu vykazují nápadnou tendenci v případě podhodnocování stresové situace, to znamená, že tito příslušníci si přisuzují výrazně menší míru stresu oproti běžné populaci. Současně s tím mají vyšší tendenci i v případě odmítání viny, tedy nejenže si přisuzují výrazně menší míru stresu, ale společně s tím nevnímají v případě stresové situace vlastní odpovědnost. Druhá pozitivní strategie zvládání stresu, skládající se ze subtestu odklonu a náhradního uspokojení, neznačí na velké odlišnosti mezi běžnou populací a výzkumným vzorkem příslušníků OHS v Jihočeském kraji. V rámci odklonu od stresové situace jsou získaná data téměř totožná s trendem běžné populace. Více tendenčně se jeví subtest náhradního uspokojení, tedy snaha o odvedení pozornosti k pozitivnějším myšlenkám nebo aktivitám.

V kontrastu s výraznou tendencí v rámci první pozitivní strategie zvládání stresu, přesněji u subtestu podhodnocení, je znatelná nižší tendence než u běžné populace v subtestu kontroly situace, jež spadá do třetí kategorie pozitivních strategií zvládání stresových situací. Znamená to tedy, že příslušníci OHS v Jihočeském kraji nemají sklon k potřebě kontroly situace, oproti tomu v případě kontroly reakcí lze vidět tendenci navyšující se, nicméně stále nepřesahuje normu běžné populace. Mírně zvýšenou tendenci oproti běžné populaci vykazují příslušníci OHS u subtestu pozitivní sebeinstrukce, která značí na míru přisuzování kompetencí své vlastní osobě a úroveň schopnosti kontroly. V případě zřídka se vyskytujících strategií zvládání stresu lze říct, že příslušníci OHS zásadně nemají potřebu či nevyhledávají sociální oporu a mají značnou tendenci se vyhýbat psychickým zátěžím či stresovým situacím.

Z pasáže spojnicového grafu znázorňujícího negativní strategie zvládání stresu vyplývá, že příslušníci OHS v Jihočeském kraji mají výraznou tendenci vyhýbat se stresovým situacím s mírným sklonem k úniku v případě, že stresové situaci musí i přes pokus vyhnout se, čelit. U subtestů perseverace a sebeobviňování příslušníci dosahují až nápadně nízkého skóre, znamená to tedy, že se velmi dobře dokáží myšlenkovitě odpoutat a současně s tím nepřipisují vzniklou zátěž či stresovou situaci vlastnímu chybnému jednání.

V rámci celkového zhodnocení využívání strategií zvládání stresu lze konstatovat, že příslušníci OHS v Jihočeském kraji mají tendenci využívat pozitivní strategie zvládání stresu.

Graf 5: Grafické znázornění průměrných t-skór pro celý výzkumný soubor

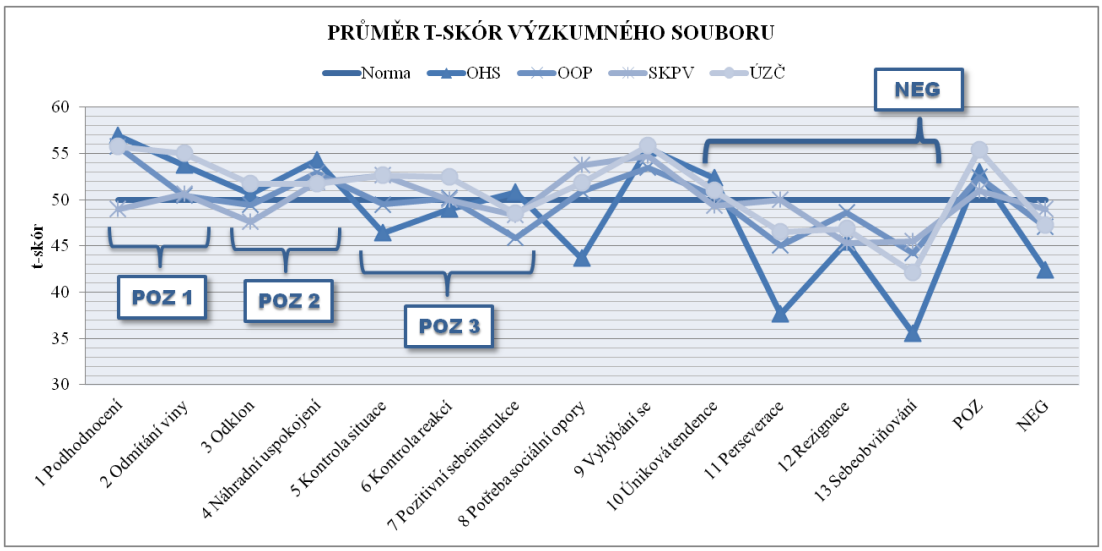

Zdroj: vlastní zpracování

V celkovém zhodnocení dosažených T-skórů jednotlivých, touto bakalářskou prací, dotčených útvarů, jsou znatelné rozdílné tendence hned od samého počátku grafického znázornění získaných výsledků.

V rámci první pozitivní strategie zvládání stresu, obsahující subtest podhodnocení a odmítání viny je nejvýraznější rozdíl právě v subtestu podhodnocení mezi hodnotami získanými od příslušníků SKPV a OHS, ovšem je viditelné, že SKPV se v tomto subtestu značně liší od všech dalších útvarů, které mají tendenci společnou s tendencí OHS. To znamená, že příslušníci SKPV, jako jediní, nemají tendenci si přisuzovat menší míru stresu ve srovnání s ostatními. Oproti tomu v subtestu odmítání viny se výsledné trendy útvarů SKPV sbíhají s útvary OOP, které se nacházejí na úrovni normy, nicméně útvary ÚZČ a OHS mají v tomto subtestu trend poněkud odlišný, v rámci dotazníkového šetření se přikláněli ke zdůraznění, že případná zátěžová situace není způsobena jejich vinou, tedy nejde o jejich vlastní odpovědnost.

Co se týče druhé pozitivní strategie, skládající se ze subtestu odklonu a vyhledávání náhradního uspokojení, lze konstatovat ze získaných výsledků, že v těchto subtestech vykazovali probandi velmi obdobnou tendenční úroveň. Nicméně v rámci prvního subtestu, jímž je odklon, jako jediný útvar SKPV dosáhlo hodnot pod normu v porovnání s ostatními dotčenými útvary. Lze tedy říct, že SKPV jako jediný útvar měl v rámci odpovědí, výraznější sklon k odklánění se od zátěžových či stresových situací.

V pořadí třetí pozitivní strategie, jež je reprezentována subtesty kontroly situace, kontroly reakce a pozitivní sebeinstrukce, vykazuje mírně odlišné tendence v rámci strategií zvládání stresu téměř u všech dotčených útvarů. Nejnápadnější rozdíl je viditelný v tendenci v rámci subtestu kontroly situace mezi útvary OHS a ÚZČ společně s útvarem SKPV, jež dosahují totožné tendenční úrovně. Znamená to tedy, že útvary ÚZČ a SKPV mají tendenci stresovou situaci analyzovat, plánovat další jednání a uskutečnit jej za účelem kontroly nad řešeným problémem. Oproti tomu útvar OHS na tuto tendenci neukazuje. Co se týče druhého subtestu kontroly reakcí, nejvyšší tendence dosahuje útvar ÚZČ. Pod normu tendence v tomto subtestu se dostal svými výsledky pouze útvar OHS. V porovnání s tím je zajímavé, že tentýž útvar naopak vykazuje nejvyšší tendenci v přisuzování si kompetencí a schopnosti kontroly nad stresovou či zátěžovou situací. Nejníže v tomto subtestu skóroval útvar OOP, který má v této věci tedy naprosto odlišné představy o své kompetentnosti a schopnosti řešit danou zátěžovou nebo stresovou situaci.

V případě zřídkakdy se objevujících strategií zvládání stresu významně vyčnívá z grafického zobrazení útvar OHS v potřebě sociální opory, přičemž dosahuje naprosto odlišné tendence oproti trendu společného pro ostatní útvary a to v tom smyslu, že příslušníci útvaru OHS mají výrazně nižší potřebu sociální opory oproti normě běžné populace. Co se týče subtestu vyhýbání se, jež spadá taktéž pod málokdy objevující se strategie, poukazuje na téměř totožnou tendenci v této strategii zvládání stresu společnou pro všechny dotčené útvary touto bakalářskou prací.

Negativní strategie zvládání stresu nabývají velmi rozmanitých tendencí ú jednotlivých útvarů. Nejvíce se však odlišuje útvar OHS svým celkovým trendem v rámci využívání negativních strategií zvládání stresu. Nejvyšší únikové tendence dosahuje právě útvar OHS, přičemž ostatní útvary se pohybují v úrovni normy běžné populace. V případě subtestu perseverace jsou získané výsledky u všech útvarů pod úrovní normy běžné populace, ovšem útvar OHS zde zcela vyniká, znamená to tedy, že příslušníci tohoto útvaru se dokážou velmi dobře myšlenkovitě odpoutat a dlouze nad stresovou nebo zátěžovou situací nepřemítají. Nejvíce vzdáleni dosažené úrovně OHS jsou příslušníci SKPV. V rámci subtestu rezignace dosáhli všechny útvar velmi podobných výsledků, které se ovšem taktéž pohybují pod normou běžné populace, což značí na sklon nepodléhat stresové situaci a nevzdávat se s pocitem bezmocnosti pro všechny útvary dotčené touto bakalářskou prací. Další a zároveň poslední subtest negativních strategií zvládání stresu hovoří o úrovni tendence k připisování si vzniklé zátěže nebo stresové situace svému vlastnímu chybnému jednání. I v tomto případě znatelně vyčnívá dosaženými výsledky útvar OHS, který poukazuje na nejmenší sklon k tomuto jednání v porovnání s ostatními dotčenými útvary.

V rámci konečného zhodnocení lze konstatovat, že nejvyšší tendenci používání pozitivních strategií zvládání stresu mají příslušníci útvaru ÚZČ, poté OHS, OOP a na posledním místě SKPV.

10.2 Hodnocení psychické zátěže – Meisterův dotazník

Na výsledky dotazníkového šetření hodnocení psychické zátěže lze pohlížet dvěma způsoby. Prvním a obecnějším pohledem na přepočtené hodnoty je hodnocení této zátěže dle jednotlivých faktorů. Získané výstupy jsou přehledně řazeny do datové tabulky, rozdělené do sloupců s faktory I. – přetížení, II. – monotonie, III. – nespecifický faktor a sloupcem hrubý skór. V řádcích jsou následně uvedeny celkové hodnoty a průměry pro

ženy a muže v jednotlivých útvarech. Z této tabulky lze vyčíst, že příslušníci ÚZČ ženského pohlaví dosahují velmi nízkých hodnot psychické zátěže. Průměrné hodnoty jednotlivých faktorů i hrubého skóru jsou téměř poloviční ve srovnání s kritickými hodnotami pro ženské pohlaví a zároveň jsou téměř na spodní hranici směrodatné odchylky průměru standardizovaného souboru. Příslušníci ÚZČ mužského pohlaví opět dosahují velmi nízkých hodnot, pohybujících se na spodní hranici směrodatné odchylky souboru. U prvního faktoru I. – přetížení jsou naměřené výsledky u mužského vzorku dokonce pod spodní hranicí směrodatné odchylky a jsou tak mimo normu. Obecně lze říci, že příslušníci útvaru ÚZČ nejsou v žádném případě ohroženi dlouhodobou psychickou zátěží mající vliv na jejich výkonnost či zdraví ani v jednom ze zkoumaných faktorů. Druhým zkoumaným subjektem dle jednotlivých faktorů byli příslušníci SKPV. I zde je dle zjištěných výsledků, jako v případě ÚZČ patrné, že příslušníci SKPV u obou sledovaných pohlaví dosáhli nízkých až velmi nízkých hodnot psychické zátěže ve všech sledovaných faktorech, včetně hrubého skóru. Mužský vzorek u faktoru I. – přetížení a faktoru III. nespecifický faktor dosáhl dokonce podlimitních hodnot směrodatné odchylky. Z naměřených hodnot tedy vyplývá, že příslušníci SKPV, mužský vzorek zejména, nejsou z žádné ze sledovaných hodnot zatížení psychickým tlakem majícím vliv na jejich dlouhodobý stav. Jistou změnu této tendence lze pozorovat u základních útvarů OOP. Zejména u ženského vzorku je z vypočtených hodnot patrné, že obecně dosahují nadprůměrných hodnot u všech sledovaných faktorů, vyjma III. - nespecifického faktoru. Sledované hodnoty u ženského vzorku sice nedosahují kritické hodnoty tak, aby bylo možné hovořit o podstatnějším vlivu na psychický stav, nicméně vzhledem k tomu, že hodnoty jsou zvýšené téměř ve všech faktorech, včetně celkové hodnoty hrubého skóru, lze zde spatřovat jisté potencionální ohrožení do budoucna. Mužský vzorek se nevymyká dosavadnímu trendu naměřených hodnot u mužského pohlaví a všechny naměřené hodnoty se pohybují v rámci směrodatné odchylky pod průměrem standardizovaného průměru. Posledním útvarem hodnoceným dle jednotlivých faktorů je útvar OHS. Dle přiložené tabulky lze opět pozorovat, že ženský vzorek zde dosahuje velmi nízký hodnot psychické zátěže ve všech sledovaných faktorech. Na rozdíl od ostatních subjektů zde však ženský vzorek dosahuje podlimitních hodnot směrodatné odchylky u III. – nespecifického faktoru vymykající se tak normě. U mužského vzorku je výsledek smíšený. Zatím co u faktoru I. – přetížení a III. – nespecifický faktor jsou hodnoty standardně podprůměrné a nehrozí zde tak výraznější ovlivnění psychickou zátěží, tak u faktoru II. – monotonie a celkového hrubého skóru jsou naměřené hodnoty

v rámci směrodatné odchylky průměrné až lehce nadprůměrné. Tento jev je zřejmě důsledkem jednotvárné náplně práce právě tohoto útvaru.

Tabulka 1: Tabulka dosažených hodnot psychické zátěže dle jednotlivých faktorů

	Pohlaví	I. - přetížení	II. - monotonie	III. - nespecifický faktor	Hrubý skór
ÚZČ	Ž	22,0	22,0	35,0	79,0
	Ž průměr	***5,5***	***5,5***	***8,8***	***19,8***
	M	64,0	60,0	72,0	196,0
	M průměr	***5,8***	***5,5***	***6,5***	***17,8***
SKPV	Ž	24,0	25,0	31,0	80,0
	Ž průměr	***6,0***	***6,3***	***7,8***	***20,0***
	M	64,0	49,0	59,0	172,0
	M průměr	***6,4***	***4,9***	***5,9***	***17,2***
OOP	Ž	56,0	46,0	64,0	166,0
	Ž průměr	***9,3***	***7,7***	***10,7***	***27,7***
	M	298,0	229,0	362,0	889,0
	M průměr	***7,6***	***5,9***	***9,3***	***22,8***
OHS	Ž	13,0	10,0	13,0	36,0
	Ž průměr	***6,5***	***5,0***	***6,5***	***18,0***
	M	44,0	42,0	51,0	137,0
	M průměr	***7,3***	***7,0***	***8,5***	***22,8***
Celkem	***Ž průměr***	***7,2***	***6,4***	***8,9***	***22,6***
	M průměr	***7,1***	***5,8***	***8,2***	***21,1***
Kritická hodnota	ženy	10,0	9,0	14,0	29,0
	muži	12,0	8,0	12,0	26,0

Zdroj: vlastní zpracování

Na závěr byl vypracován skupinový graf pro všechny zkoumané útvary dohromady tak, aby bylo nejlépe patrné, jakých hodnot psychické zátěže dosahují muži a ženy v jednotlivých faktorech ve vztahu ke kritickým hodnotám. Na tomto skupinovém

sloupcovém grafu jsou na vodorovné ose jednotlivé faktory dělené podle pohlaví a související kritické hodnoty a na svislé ose jsou zobrazeny mediány vypočítaných hodnot psychické zátěže. Z celkového pohledu na graf je zřejmé, že ani jedno z pohlaví, ani v jednom z faktorů nebo hrubém skóru nedosahuje stanovených kritických hodnot psychické zátěže. Z toho vyplývá, že sledovaný soubor příslušníků policie v Jihočeském kraji jako celek není vystaven psychické zátěži, která by měla podstatný a dlouhodobý vliv na psychický stav nebo zdraví. Podrobnější pohled na hodnoty jednotlivých faktorů za celý soubor pouze potvrzuje dosavadní naměřené hodnoty za každý útvar zvlášť, a to, že vypočítané mediány dosahují podprůměrných až velmi podprůměrných hodnot ve vztahu k průměru a kritickým hodnotám standardizovaného souboru. U celkového mužského vzorku za celý zkoumaný soubor lze dokonce u faktoru I. – přetížení sledovat podlimitní hodnoty směrodatné odchylky, čímž jsou tak mimo stanovenou normu.

Graf 6: Grafické znázornění psychické zátěže dle jednotlivých faktorů pro celý výzkumný soubor

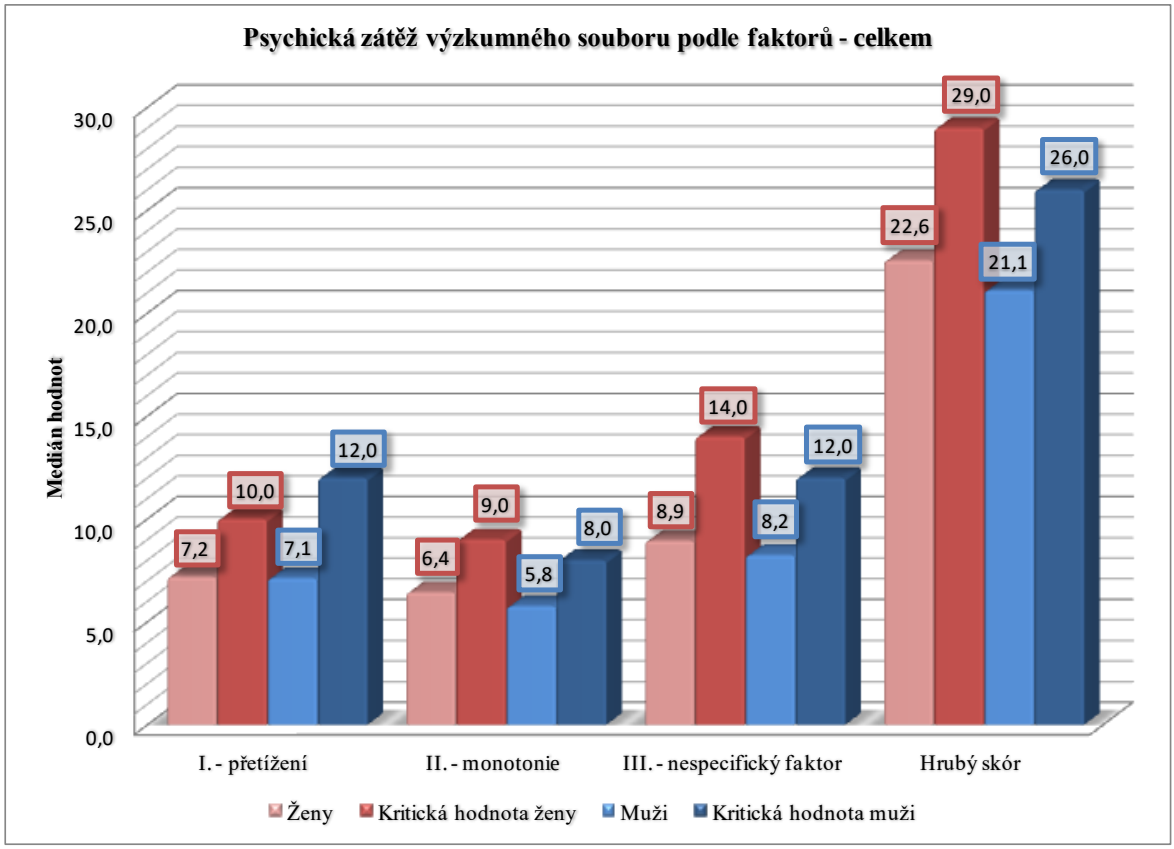

Zdroj: vlastní zpracování

Druhým způsobem, jakým lze interpretovat získaná data Meisterova dotazníku hodnocení psychické zátěže je podle jednotlivých položek. Tento způsob do jisté míry prezentuje stejné výsledky jako předchozí interpretace podle faktorů, s tím rozdílem, že je zde analýza

podrobnější, členěná do 10 skupin – 1 Časová tíseň, 2 malé uspokojení, 3 Vysoká odpovědnost, 4 Otupující práce, 5 Problémy a konflikty, 6 monotonie, 7 Nervozita, 8 Přesycení, 9 Únava a 10 Dlouhodobá únosnost. Pro znázornění dosažených výsledků bylo nejvhodnějším řešením vytvoření paprskového grafu psychické zátěže za celek a dále vytvoření paprskových grafů pro vyjádření psychické zátěže za jednotlivě zkoumané útvary. Z grafu za celý zkoumaný soubor je patrné, že ve všech uvedených zkoumaných skupinách příslušníci policie v Jihočeském kraji nepřesahují kritické hodnoty psychické zátěže, kdy však pro skupinu 1 Časová tíseň jako celek tyto kritické hodnoty dorovnali.

Graf 7: Grafické znázornění psychické zátěže dle jednotlivých položek za celý výzkumný soubor dohromady

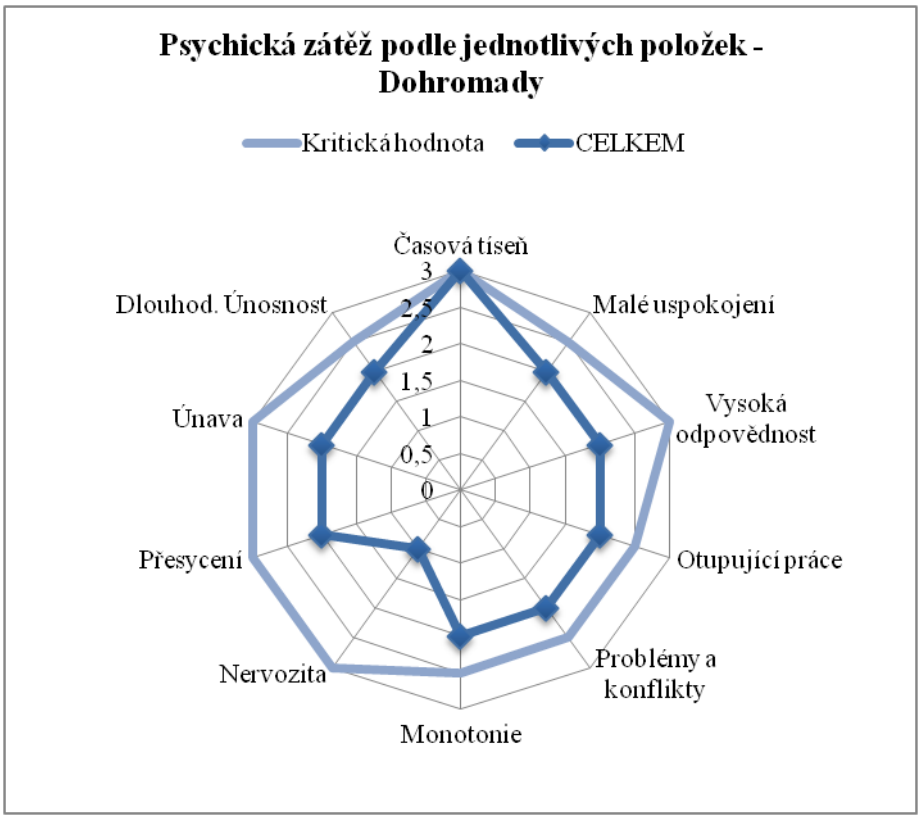

Zdroj: vlastní zpracování

Tento fakt jenom potvrzuje skutečnost, že kritická hodnota pro skupinu 1 Časová tíseň byla dorovnána u všech sledovaných útvarů vyjma útvaru SKPV, kde byla lehce podlimitní. Za zmínku při pohledu na celkový graf za všechny útvary stojí i skupina 7 Nervozita, ve které příslušníci jako celek dosáhli velmi výrazných podlimitních hodnot. Toto opět potvrzují i grafy za jednotlivé útvary, které shodně dosáhly právě výrazně podlimitních hodnot, vyjma útvaru OOP, kde byly hodnoty průměrné. Jediným případem, kdy došlo k překročení kritické hodnoty, je skupina 10 Dlouhodobá únosnost u paprskového grafu

útvaru OOP. U tohoto útvaru byly naměřeny vysoké hodnoty nejen u zmíněné 1 Časové tísně a 10 Dlouhodobé únosnosti ale i u skupiny 3 Vysoké odpovědnosti, která u samostatného grafu tohoto útvaru dosáhla kritických hodnot.

Obecně lze říci, že i v hodnocení psychické zátěže podle jednotlivých položek nedosahují příslušníci jako celek významného rizika ohrožení psychickým tlakem. Výjimku z tohoto však tvoří významně zastoupený útvar OOP, který z podstaty vykonávané práce, kde se střetávají psychicky náročné úkony „z ulice“ s administrativním zatížením spojeným s úkony trestního řízení, objasňuje výkyv hodnot právě pro skupiny 1 Časová tíseň, 3 Vysoká odpovědnost a 10 Dlouhodobá únosnost.

Graf 8: Grafické znázornění psychické zátěže podle jednotlivých položek za útvar UZČ

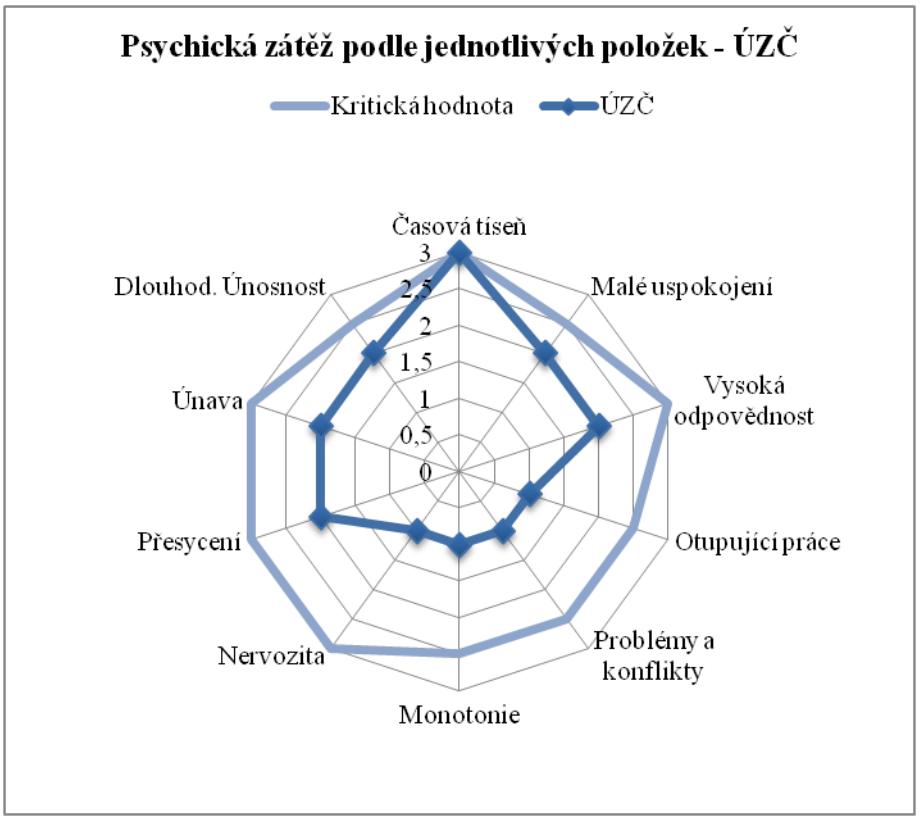

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 9: Grafické znázornění psychické zátěže podle jednotlivých položek za útvar SKPV

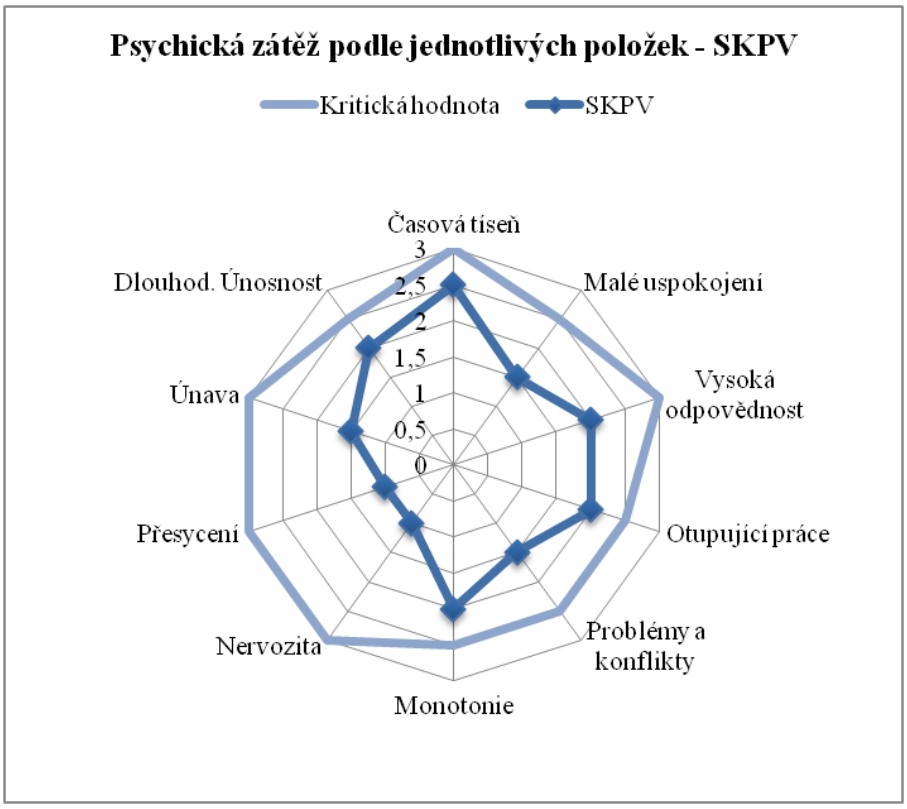

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 10:Grafické znázornění psychické zátěže podle jednotlivých položek za útvar OOP

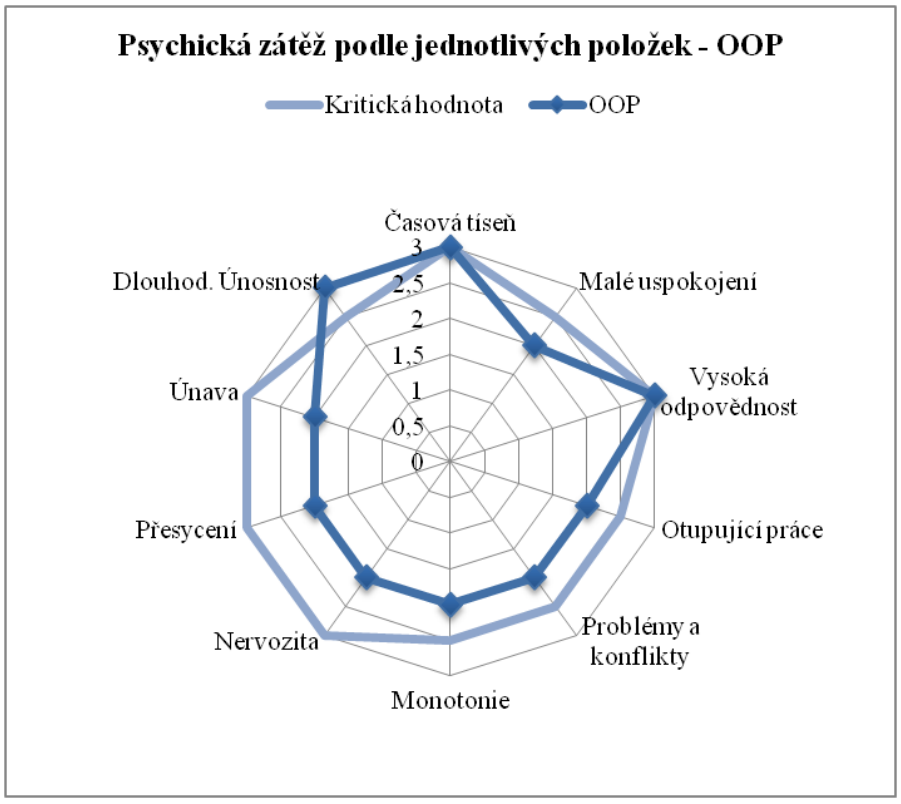

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 11: Grafické znázornění psychické zátěže podle jednotlivých položek za útvar OHS

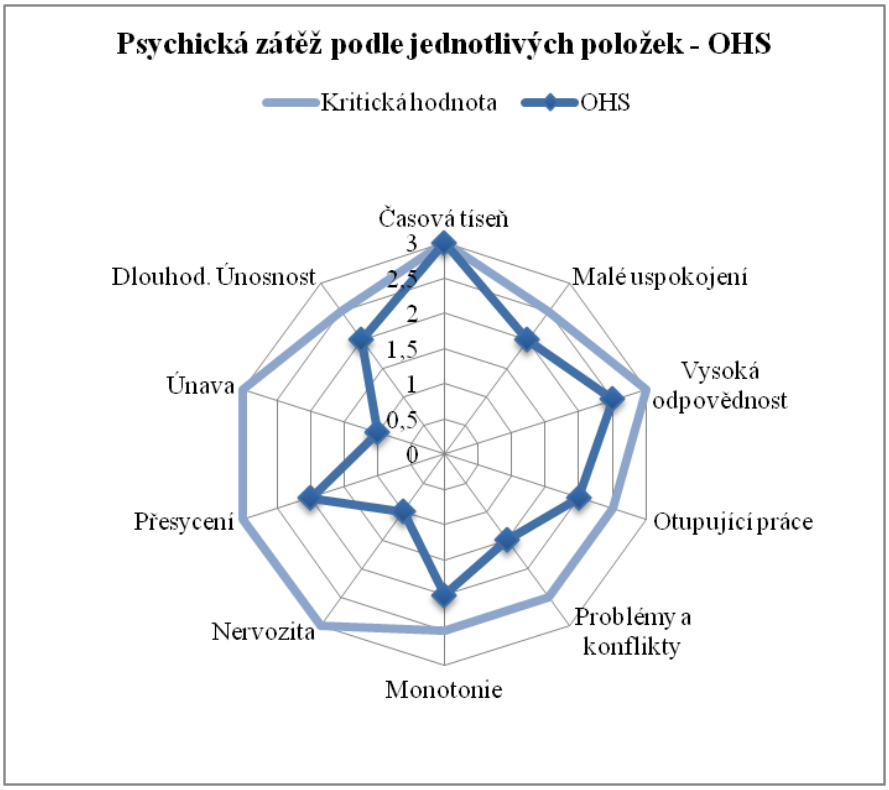

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 12: Grafické znázornění psychické zátěže dle jednotlivých položek za celý výzkumný soubor celkem

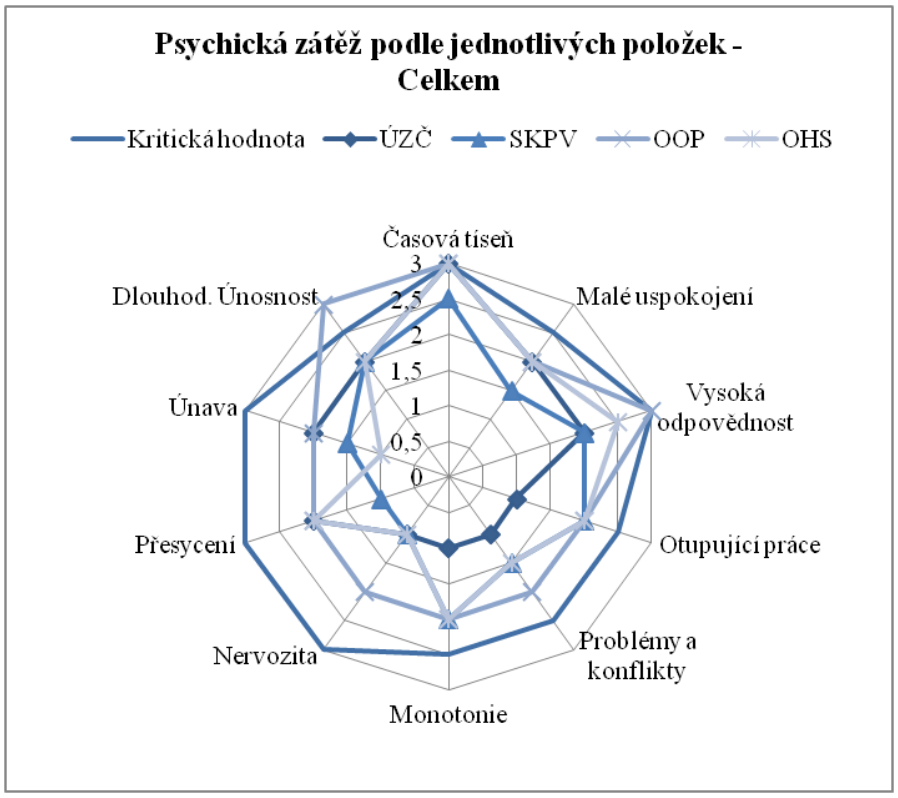

Zdroj: vlastní zpracování

Závěrečným a sumarizujícím vyhodnocením Meisterova dotazníku je klasifikace zátěže podle případu a stupně. Klasifikace zátěže kombinuje dosažené výsledky obou zmíněných postupů. Na základě předepsané metodiky a propočtem získaných hodnot datová tabulka interpretuje o jaký případ, se pro daný útvar či celý soubor jedná, při současně dosáhnutých hodnotách. Dosažené výsledky rozdělily výzkumný soubor v podstatě na dvě poloviny. Zatímco útvary ÚZČ a OOP spadají do prvního případu, tzn., mají tendenci psychické zátěže plynoucí z přetížení, tak zbylé útvary SKPV a OHS, včetně dosaženého výsledku za celý soubor, spadají do případu třetího s tendencí psychické zátěže plynoucí z kombinace přetížení a monotonie. Do jaké míry, resp. stupně jsou jedinci spadající pod daný případ ovlivněni touto psychickou zátěží, vypočítává poslední sloupec celé tabulky. Ten na základě součtu skóre případu určil, že všechny zapojené útvary i celkový výsledek za všechny útvary dohromady patří pouze do prvního zátěžového stupně, což v praxi znamená, že u psychické zátěže, které jsou příslušníci vystaveni, není pravděpodobné ovlivnění zdraví, subjektivního stavu nebo výkonnosti. Přestože byly všechny zkoumané subjekty v prvním, nejméně ohrožujícím stupni, hodnota zařazující výzkumný soubor jako celek v rámci třetího případu byla na samé horní hranici mezi dosaženým prvním a následným druhým stupněm psychické zátěže, při které již může docházet pravidelně k dočasným ovlivněním subjektivního stavu, resp. výkonnosti a je nezbytně nutné se na toto zaměřit v rámci budoucího vývoje.

Tabulka 2: Tabulka klasifikace psychické zátěže

	I. - přetížení	II. - monotonie	III. - nespecifický faktor	Rozdíl I. a II.	Případ	Hodnota případu	Zátěžový stupeň
ÚZČ	6,0	4,0	7,0	2	1	13	1
SKPV	6,0	5,5	5,5	0,5	3	17	1
OOP	8,0	6,0	9,0	2	1	17	1
OHS	7,0	6,0	6,0	1	3	19	1
Celkem	7,0	7,5	11,5	-1	3	26	1

Zdroj: vlastní zpracování

10.3 Testování hypotéz

Cílem provedeného dotazníkového šetření bylo otestování třech vytvořených hypotéz:

HA1: Příslušníci PČR v Jihočeském kraji nejčastěji uvádí přetížení jako příčinu vzniku psychické zátěže.

HA2: Příslušníci PČR v Jihočeském kraji nehodnotí psychickou zátěž v rámci výkonu svého zaměstnání jako ohrožující jejich výkonnost povolání.

HA3: U příslušníků PČR v Jihočeském kraji jsou více využívané pozitivní strategie zvládání stresu.

S ohledem na získané výsledky z Meisterovo dotazníku a jejich vyhodnocení konstatovat, že sledovaný soubor příslušníků policie v Jihočeském kraji jako celek nejčastěji označoval za příčinu psychické zátěže případ kombinující přetížení i monotonii současně. Souvztažně s tím se tak zamítá první alternativní hypotéza, která mylně podle Meisterovo dotazníku předpokládala příčinu psychické zátěže pouze případ přetížení. K ověření hypotézy byl využit Studentův t-test, kdy bylo dvouvýběrovým nepárovým t-testem zjištěno, že přepočtené hodnoty příslušníků v souvislosti s případem přetížení dosahují hodnoty $p = 0{,}000267$, v souvislosti s případem monotonie dosahují hodnoty $p = 0{,}000000$ a v souvislosti s kombinací případu přetížení a monotonie hodnoty $p = 0{,}296765$, a tak můžeme alternativní hypotézu HA1 při hladině významnosti $\alpha = 0{,}05$ zamítnout a říci, že případ přetížení není nejvýznamnější příčinou vzniku psychické zátěže. Zpracované výsledky t-testu z programu Statistica jsou dostupné v přílohách. Současně s tímto byla pro dosažené výsledky dopočítána i míra věcné významnosti rozdílů a závislostí – Cohenovo d, kdy pro případ přetížení je hodnota závislosti $d = 0{,}406267$, tedy malá míra efektu, pro případ monotonie je hodnota závislosti $d = 0{,}902391$, tedy velká míra efektu a pro případ kombinace přetížení a monotonie je hodnota závislosti $d = 0{,}776128$, tedy střední míra efektu.

Druhým cílem bylo zjištění odpovídajícího stupně psychické zátěže dle hodnocení příslušníků PČR v Jihočeském kraji. S ohledem na získané výsledky lze říci, že výzkumný soubor není vystaven takové psychické zátěži, která by zásadním způsobem a zároveň dlouhodobě ovlivňovala psychický stav nebo zdraví příslušníků. V konečném zhodnocení je řazena do prvního stupně psychické zátěže, kde není ovlivněno ani výše zmíněné zdraví, ale ani pracovní výkonnost. V návaznosti na získané výsledky lze tedy přijmout druhou

alternativní hypotézu, která správně předpokládá, že příslušníci PČR v Jihočeském kraji nehodnotí psychickou zátěž v rámci výkonu svého zaměstnání jako ohrožující faktor jejich výkonnosti povolání. K ověření hypotézy byl využit Studentův t-test, kdy bylo dvouvýběrovým, nepárovým t-testem zjištěno, že dosažené hodnoty přepočteného skóru psychické zátěže u příslušníků v souvislosti s kritickou referenční hodnotou prvního nejmenšího stupně psychické zátěže dosahují hodnoty p = 0,149722, a tak můžeme alternativní hypotézu HA2, při hladině významnosti α = 0,05 potvrdit a říci, že střední hodnota psychické zátěže příslušníků PČR je v intervalu prvního nejmenšího zátěžového stupně. Zpracované výsledky t-testu z programu Statistica jsou dostupné v přílohách této práce. Současně s tímto byla pro dosažené výsledky dopočítána i míra věcné významnosti rozdílů a závislostí – Cohenovo d, kdy pro stupeň prvního, nejmenšího vlivu psychického zatížení je hodnota závislosti d = 0,0,037651, tedy velmi malá míra efektu.

V rámci třetího cíle lze konstatovat s ohledem na získané výsledky z dotazníku zkratkou SVF-78, že příslušníci nejvíce inklinují k využívání strategie podhodnocení, strategie náhradního uspokojení a strategie vyhýbání se. V globálním pohledu na využívané strategie lze prohlásit, že příslušníci Policie České republiky v Jihočeském kraji využívají ke zvládání psychické zátěže v pracovním prostředí pozitivní strategie zvládání stresu. A s ohledem na tyto zjištěné informace se přijímá i třetí alternativní hypotéza, neboť správně předpokládá, a to i přes jistá úskalí, využívání pozitivních strategií zvládání stresu. K ověření hypotézy byl využit Studentův t-test, kdy bylo dvouvýběrovým nepárovým t-testem zjištěno, že pozitivní strategie zvládání stresu dosahuje v souvislosti s negativními strategiemi zvládání stresu hodnoty p = 0,000010, a tak můžeme alternativní hypotézu HA3 při hladině významnosti α = 0,05 potvrdit a říci, že pozitivní strategie nejsou využívány stejnoměrně, jako strategie negativní. Zpracované výsledky t-testu z programu Statistica jsou dostupné v přílohách této práce. Současně s tímto byla pro dosažené výsledky dopočítána i míra věcné významnosti rozdílů a závislostí – Cohenovo d, kdy pro vliv pozitivních a negativních strategií je hodnota závislosti d = 0,0,071099, tedy velmi malá míra efektu.

11 Diskuse

Ovšem i přes získání relativně početného výzkumného souboru je nutné zdůraznit několik limitů, jež vstoupily do procesu dotazníkového šetření a následného zpracování a vyhodnocení získaných dat. Největším omezením tohoto výzkumu byla neúplná návratnost distribuovaných dotazníků, jež způsobila nevyrovnanost výzkumných vzorků za jednotlivé, touto bakalářskou prací, dotčené útvary PČR v Jihočeském kraji. Souvztažně s tím souvisí i aktuální překážky plynoucí z vládních omezujících opatření, jež jsou důsledkem celosvětové pandemie koronaviru SARS-CoV-2. Právě tato omezení se velkou měrou podílela na vzrůstu mnoha dalších povinností v rámci výkonu příslušníka a tím k odvrácení pozornosti od spolupráce na tomto výzkumném šetření. Dalším zásadním limitem tohoto výzkumu byla jistě nevyhnutelná přenesená distribuce a administrace na jednotlivé vedoucí dotčených oddělení, kteří nemohli zcela zajistit adekvátní podmínky pro administraci dotazníků, čímž je míněno například nedostatečné vysvětlení významu či potřeby vyplnění dotazníků, případné instrukce, což je například opravení chybně označené odpovědi, anebo samotné zajištění anonymity a klidného prostředí na administraci dotazníků. Omezení výzkumu bylo taktéž spatřováno v charakteristikách osobností příslušníků, kteří se dobrovolně rozhodli dotazníky vyplnit. Tím mohlo dojít ke zkreslení získaných výsledků, neboť tyto dotazníky mohly být vyplněny právě pouze typologicky jednotnou skupinou příslušníků v rámci jednotlivých dotčených útvarů Policie České republiky v Jihočeském kraji.

Další úskalí lze vnímat i na straně výzkumníka, a to především s ohledem na to, že pro potřeby analýzy dat a jejich vyhodnocení bylo vytvořeno několik výpočetních vzorců v rámci programu Microsoft Excel, kdy mohlo dojít ke zkreslení získaných dat a k následné chybné interpretaci. Současně s tím je spatřován nedostatek plynoucí z absence možné aplikace odpovídajících statistických metod.

Ovšem i s přihlédnutím na výše zmíněné limity a slabiny provedeného výzkumného šetření lze říci, že výsledky této bakalářské práce přinášejí relativně zajímavé rozšíření vědeckého poznání v rámci studia příslušníků Policie České republiky, které se zdají býti mnohdy nedosažitelným vzorkem k vědeckému zkoumání. Současně se mohou stát podkladem i pro aplikaci dalších statistických metod, které získaná data obohatí o zisk jejich dalších charakteristik. Přidružené aktivum, jež tato práce přináší, je spatřováno ve vytvoření téměř komplexního excelovského podkladu pro relativně usnadněné vyhodnocování dotazníku Strategie zvládání stresu SVF-78 a Meisterovo dotazníku.

12 Závěr

Teoretická část této bakalářské práce uvádí čtenáře do problematiky psychické zátěže včetně pojetí stresu a jeho dílčích charakteristik. Souvztažně s tím poskytuje základní přehled termínů souvisejících s pojetím lidské odolnosti, jakožto základním faktorem pro úroveň vnímané psychické zátěže, a zároveň s tím shrnuje možné důsledky působení stresu v kontrastu se strategiemi zvládání stresu a zátěže či strategiemi copingovými. Podstatná část je poté věnována klíčovému tématu této bakalářské práce, jímž je Policie České republiky a její organizační struktura včetně historického ukotvení a aktuálních podmínek pro přijetí do služebního poměru. Kapitoly věnující se organizační struktuře prezentují charakteristiky vybraných jednotlivých útvarů PČR a referují o rizikových faktorech výkonu služby příslušníků PČR. V samém závěru teoretické části práce jsou představeny použité testové metody včetně jejich základních principů a obsahu.

Empirická část práce se věnuje popisu metodiky provedeného výzkumu včetně cíle práce, výzkumným otázkám a hypotézám, designu výzkumu zahrnujícího administraci dotazníku a celkovému zpracování získaných dat. Do textu jsou pro lepší porozumění taktéž vloženy příslušné grafické přehledy, které jsou interpretovány s ohledem na dosažené výsledky jednotlivými útvary Policie České republiky.

Výsledky uvedeného výzkumného šetření byly v rámci výsledků přijaty dvě alternativní hypotézy.

Shrnující diskuse kromě zhodnocení získaných výsledků z výzkumného šetření pojednává i o možných úskalích provedeného dotazníkového šetření, kdy zároveň navrhuje i možná opatření a doporučení ohledně možného směřování dalšího výzkumu v této oblasti.

Literatura

Agaibi, C. E., & Wilson, J. P. (2005). *Trauma, PTSD, and Resilience. Trauma, Violence, & Abuse, 6(3), 195–216.*

Antonovsky, A. (1993). *The structure and properties of the sense of coherence scale. Social Science & Medicine, 36(6), 725–733.*

Baqutayan, S. M. S. (2015). *Stress and Coping Mechanisms: A Historical Overview*. Mediterranean Journal of Social Sciences. *6(2 S1), 479*.

Bandura, A. (1982). *Self-efficacy mechanism in human agency. American Psychologist, 37(2), 122–147.*

Bandura, A. (2010). *Self-Efficacy.* The Corsini Encyclopedia of Psychology. Wiley.

Bernstein, A. (2010). *The Myth Of Stress: Where Stresss Really Comes From and How to Live a Happier and Healthier Life.* New York: Free Press.

Blonna, R. (2010). *Stress less, live more: how acceptance and commitment therapy can hlep you live a busy yet balanced life*. Oakland: New Harbinger Publications.

Cartwright, S. & Cooper, C. L. (1997). *Managing workplace stress*. London: Sage Publications.

Elkind, D. (1995). *Ties That Stress: The New Family Imbalance.* London: Harvard University Press.

Fantino, E., Kasdon, D., & Stringer, N. (1970). *The Yerkes-Dodson law and alimentary motivation. Canadian Journal of Psychology/Revue Canadienne de Psychologie, 24(2), 77–84.*

Folkman, S. (2011). *The Oxford Handbook of Stress, Health, and Coping*. New York: Oxford University Press.

Historie policie a četnictva. Policie České Republiky. Dostupné 27 březen 2021, z https://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx

Hodačová, L., Šmejkalová, J., Skalská, H. Bendová, M. & et al. (2007). *Hodnocení pracovní psychické zátěže u zaměstnanců různých profesí*. Československá Psychologie, 51 (4), 335–346.

Hodnocení psychické zátěže při práci: Meisterův dotazník. Krajská hygienická stanice Královéhradeckého kraje. Dostupné 04 Duben 2021 z http://www.khshk.cz/e-learning/kurs5/1_hodnocen_psychick_zte_pi_prci__meisterv_dotaznk_.html

Janke, W. & Erdmannová, G. (2002). *Strategie zvládání stresu*. Příručka. Praha: Testcentrum.

Jankovský, J. (2018). *Etika pro pomáhající profese*. Praha: Triton.

Kebza, V. & Solcová, I. (2008). *Hlavní koncepce psychické odolnosti*. Československá psychologie, 52(1), s.1-19.

Kobasa, S. C. (1979). *Stressful life events, personality, and health: An inquiry into hardiness. Journal of Personality and Social Psychology, 37(1), 1–11.*

Kobasa, S. C., Maddi, S. R., & Kahn, S. (1982). *Hardiness and health: A prospective study. Journal of Personality and Social Psychology, 42(1), 168–177.*

Kraska-Lüdecke, K. (2007). *Nejlepší techniky proti stresu*. Praha: Grada.

Křivohlavý, J. (1994). *Jak zvládat stres*. Praha: Grada.

Křivohlavý, J. (2005). *Jak zvládat depresi*. Praha: Grada.

Le Fevre, M., Matheny, J., & Kolt, G. S. (2003). *Eustress, distress, and interpretation in occupational stress. Journal of Managerial Psychology*, 18(7), 726–744.

Noel-Hoeksema, S., Frederickson, L. B., Loftus, G. R. & Wagenaar, W. A. (2012). *Psychologie Atkinsonové a Hilgarda*. Praha: Portál.

Olsson, M., Hansson, K., Lundblad, A.-M., & Cederblad, M. (2006). *Sense of coherence: definition and explanation. International Journal of Social Welfare,* 15(3), 219–229.

Paulík, K. (2010). *Psychologie lidské odolnosti*. Praha: Grada.

Paulík, K. (2017). *Psychologie lidské odolnosti: 2. přepracované a doplněné vydání*. Praha: Grada.

Policie České republiky: Police of the Czech Republic. (2017) (2. vydání). Policejní prezidium České republiky.

Selye, H. (1965). *The Stress Syndrome.* The American Journal of Nursing, 65(3), 97.

Schunk, D. H., & Pajares, F. (2002). *The Development of Academic Self-Efficacy. Development of Achievement Motivation, 15–31.*

SKPV KŘP Královehradeckého kraje. Policie České Republiky. Dostupné 27 březen 2021, z https://www.policie.cz/clanek/o-nas-clanky-sluzba-kriminalni-policie-a-vysetrovani.aspx

Stock, Ch. (2010). *Syndrom vyhoření a jak jej zvládnou*t. Praha: Grada.

Útvar zvláštních činností SKPV. Policie České Republiky. Dostupné 27 březen 2021, z https://www.policie.cz/clanek/utvar-zvlastnich-cinnosti-sluzby-kriminalni-policie-a-vysetrovani-716842.aspx

Večeřová-Procházková, A. & Honzák, R. (2008). *Stres, eustres a distres*. Interní medicína pro praxi, 10(4), 188-192.

Vyhláška o osobnostní způsobilosti č. 487/2004 Sb.

Wechsler, B. (1995). *Coping and coping strategies: a behavioural view*. Applied Animal Behaviour Science, 43(2), 123–134.

Zákon č. 273/2008 Sb. o Polici České republiky

Zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 137/2009, o organizaci Policie České republiky

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 231/2016, o psychologických službách

Zjišťování osobnostní způsobilosti, Oddělení psychologických služeb Krajského ředitelství policie

Seznam obrázků

Obrázek 1: Schéma organizační struktury PČR 28

Obrázek 2: Schéma rizikových faktorů 30

Seznam grafů

Graf 1: Grafické znázornění průměrných t-skór za útvar ÚZČ 44

Graf 2: Grafické znázornění průměrných t-skór za útvar SKPV 46

Graf 3: Grafické znázornění průměrných t-skór za útvar OOP 47

Graf 4: Grafické znázornění průměrných t-skór za útvar OHS 48

Graf 5: Grafické znázornění průměrných t-skór pro celý výzkumný soubor 49

Graf 6: Grafické znázornění psychické zátěže dle jednotlivých faktorů pro celý výzkumný soubor 54

Graf 7: Grafické znázornění psychické zátěže dle jednotlivých položek za celý výzkumný soubor dohromady 55

Graf 8: Grafické znázornění psychické zátěže podle jednotlivých položek za útvar UZČ 56

Graf 9: Grafické znázornění psychické zátěže podle jednotlivých položek za útvar SKPV 57

Graf 10:Grafické znázornění psychické zátěže podle jednotlivých položek za útvar OOP 57

Graf 11: Grafické znázornění psychické zátěže podle jednotlivých položek za útvar OHS 58

Graf 12: Grafické znázornění psychické zátěže dle jednotlivých položek za celý výzkumný soubor celkem 58

Seznam příloh

Tabulka 1: Tabulka dosažených hodnot psychické zátěže dle jednotlivých faktorů..... 53

Tabulka 2: Tabulka klasifikace psychické zátěže 59

Tabulka 3: Tabulka průměrného věku výzkumného souboru 71

Tabulka 4: Tabulka podílu respondentů dle jednotlivých útvarů..... 71

Tabulka 5: Kompletní tabulka odpovědí SVF 78..... 72

Tabulka 6: Kompletní tabulka s vyhodnocením SVF 78 73

Tabulka 7: Kompletní tabulka s přepočítanými t-skóry SVF 78 74

Tabulka 8: Kompletní tabulka odpovědí HPZ - Meisterův dotazník 75

Tabulka 9: Kompletní tabulka s vyhodnocením HPZ - Meisterův dotazník..... 76

Tabulka 10: Vyhodnocení t-test HA1 77

Tabulka 11: Vyhodnocení t-test HA2 77

Tabulka 12: Vyhodnocení t-test HA3 78

Přílohy

Kompletní datové přehledy věkové a genderové struktury v rámci výzkumného souboru.

Tabulka 3: Tabulka průměrného věku výzkumného souboru

VĚK		
	muži	ženy
ÚZČ	47,7	40,5
SKPV	47,0	48,0
OOP	35,9	36,5
OHS	35,5	25,5
CELKEM	39,5	39,0
CELKEM M+Ž	39,4	

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 4: Tabulka podílu respondentů dle jednotlivých útvarů

POČET				
	muži	%	ženy	%
ÚZČ	11	73%	4	27%
SKPV	10	71%	4	29%
OOP	39	87%	6	13%
OHS	6	75%	2	25%
CELKEM	66	80%	16	20%

Zdroj: vlastní zpracování

Kompletní datové přehledy k dotazníku Strategie zvládání stresu SVF78

Tabulka 5: Kompletní tabulka odpovědí SVF 78

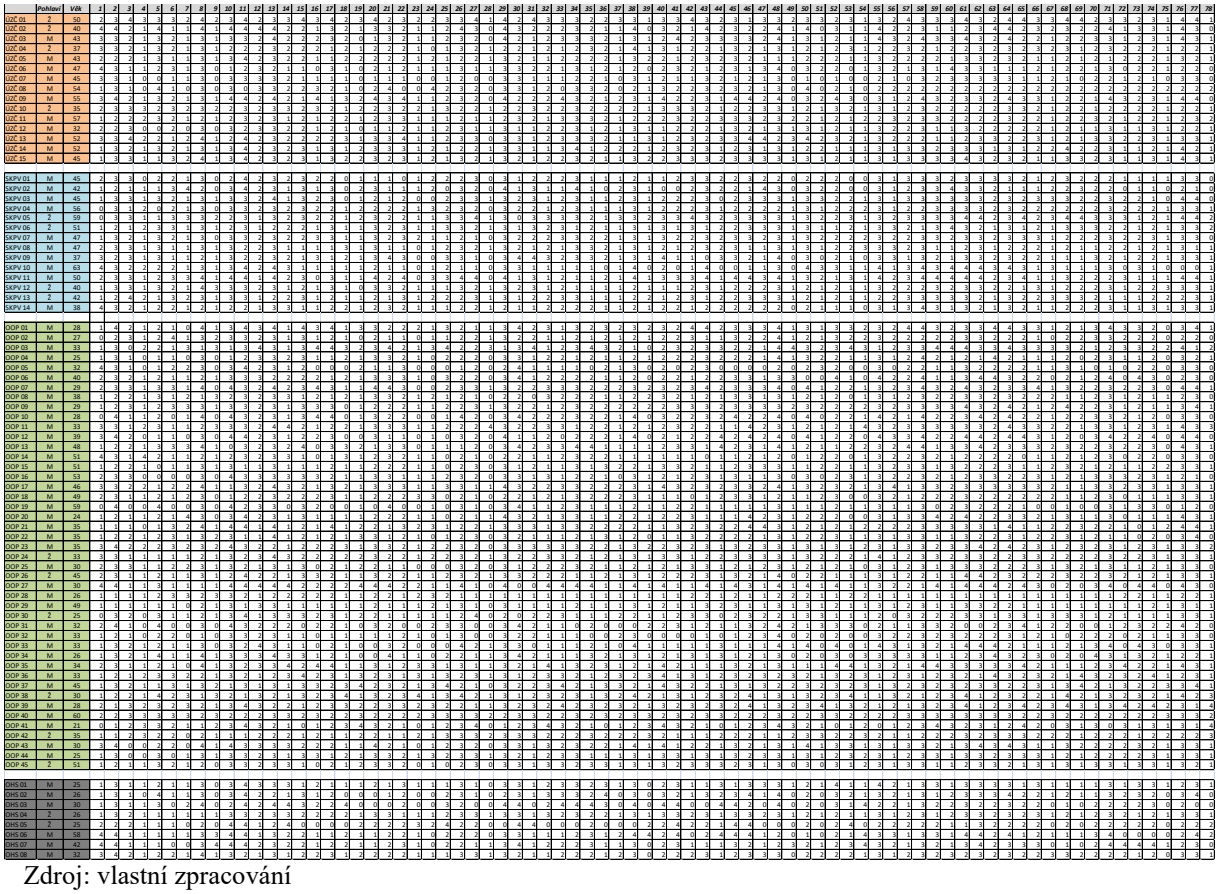

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 6: Kompletní tabulka s vyhodnocením SVF 78

	Pohlaví	Věk	1 Podhodnocení	2 Odmítání viny	3 Odklon	4 Náhradní uspokojení	5 Kontrola situace	6 Kontrola reakcí	7 Pozitivní sebeinstrukce	8 Potřeba sociální opory	9 Vyhýbání se	10 Únikové tendence	11 Perseverace	12 Rezignace	13 Sebeobviňování	POZ	POZ 1	POZ 2	POZ 3	NEG		mezivýpočet POZ	mezivýpočet NEG
ÚZČ 01	Ž	50	12	13	17	19	22	19	18	24	19	12	21	10	16	17	12,5	18	19,67	15		17,14286	14,75
ÚZČ 02	Ž	40	18	15	18	10	22	21	22	13	17	6	11	5	6	18	16,5	14	21,67	7		18	7
ÚZČ 03	M	43	12	18	15	10	22	18	19	12	18	11	13	6	5	16	15	12,5	19,67	9		16,28571	8,75
ÚZČ 04	Ž	37	12	13	14	13	14	15	17	14	12	7	8	6	6	14	12,5	13,5	15,33	7		14	6,75
ÚZČ 05	M	43	12	13	10	9	18	10	17	12	15	8	6	7	9	13	12,5	9,5	15	8		12,71429	7,5
ÚZČ 06	M	47	13	9	14	4	14	18	15	8	9	6	17	4	6	12	11	9	15,67	8		12,42857	8,25
ÚZČ 07	M	45	13	8	9	6	18	14	14	4	13	4	7	1	3	12	10,5	7,5	15,33	4		11,71429	3,75
ÚZČ 08	M	54	14	17	13	13	16	15	15	11	6	7	9	3	6	15	15,5	13	15,33	6		14,71429	6,25
ÚZČ 09	M	55	13	11	16	19	21	23	20	11	24	9	11	4	9	18	12	17,5	21,33	8		17,57143	8,25
ÚZČ 10	Ž	35	13	10	13	16	14	16	13	14	14	10	15	9	9	14	11,5	14,5	14,33	11		13,57143	10,75
ÚZČ 11	M	57	13	18	9	8	13	15	13	11	18	12	12	10	6	13	15,5	8,5	13,67	10		12,71429	10
ÚZČ 12	M	32	11	6	14	8	16	15	17	12	12	6	8	5	4	12	8,5	11	16	6		12,42857	5,75
ÚZČ 13	M	52	15	16	17	11	17	16	15	16	20	8	10	11	8	15	15,5	14	16	9		15,28571	9,25
ÚZČ 14	M	52	10	11	10	7	19	19	15	16	18	9	12	6	11	13	10,5	8,5	17,67	10		13	9,5
ÚZČ 15	M	45	10	10	12	8	21	18	18	17	18	11	16	7	9	14	10	10	19	11		13,85714	10,75
SKPV 01	M	45	10	9	10	8	18	14	14	18	15	5	12	3	9	12	9,5	9	15,33	7		11,85714	7,25
SKPV 02	M	42	8	8	8	2	17	17	17	12	9	3	20	3	14	11	8	5	17	10		11	10
SKPV 03	M	45	11	8	10	12	20	17	17	17	17	7	16	4	10	14	9,5	11	18	9		13,57143	9,25
SKPV 04	M	56	11	7	10	12	18	15	17	12	15	7	13	8	10	13	9	11	16,67	10		12,85714	9,5
SKPV 05	Ž	59	7	12	12	18	20	18	18	21	18	12	18	7	14	15	9,5	15	18,67	13		15	12,75
SKPV 06	Ž	51	6	15	12	12	15	12	15	13	18	9	19	7	6	12	10,5	12	14	10		12,42857	10,25
SKPV 07	M	47	12	13	14	14	18	18	17	11	18	6	13	8	7	15	12,5	14	17,67	9		15,14286	8,5
SKPV 08	M	47	10	13	12	11	17	17	18	12	8	8	6	7	6	14	11,5	11,5	17,33	7		14	6,75
SKPV 09	M	37	14	19	15	14	14	17	18	8	15	7	9	3	4	16	16,5	14,5	16,33	6		15,85714	5,75
SKPV 10	M	63	14	6	14	9	18	16	16	9	11	6	10	3	10	13	10	11,5	16,67	7		13,28571	7,25
SKPV 11	M	50	8	10	10	16	24	18	24	19	21	10	18	5	11	16	9	13	22	11		15,71429	11
SKPV 12	Ž	40	11	12	10	6	19	15	16	13	14	10	14	8	5	13	11,5	8	16,67	9		12,71429	9,25
SKPV 13	Ž	42	7	9	11	8	14	14	13	19	18	9	16	9	10	11	8	9,5	13,67	11		10,85714	11
SKPV 14	M	38	6	12	15	8	15	16	13	11	14	10	10	4	6	12	9	11,5	14,67	8		12,14286	7,5
OOP 01	M	28	20	13	13	18	21	22	17	17	18	9	13	8	8	18	16,5	15,5	20	10		17,71429	9,5
OOP 02	M	27	13	10	7	10	15	15	16	15	11	8	14	5	4	12	11,5	8,5	15,33	8		12,28571	7,75
OOP 03	M	33	19	16	11	20	16	18	10	13	14	18	16	12	15	16	17,5	15,5	14,67	15		15,71429	15,25
OOP 04	M	25	14	11	11	8	17	18	11	12	12	7	5	4	5	13	12,5	9,5	15,33	5		12,85714	5,25
OOP 05	M	32	14	2	11	4	17	10	12	12	13	1	5	0	9	10	8	7,5	13	4		10	3,75
OOP 06	M	40	20	13	11	10	14	19	18	11	17	6	6	5	3	15	16,5	10,5	17	5		15	5
OOP 07	M	29	12	15	18	16	23	21	19	18	19	8	15	4	6	18	13,5	17	21	8		17,71429	8,25
OOP 08	M	38	11	12	12	9	13	16	15	8	16	9	6	7	9	13	11,5	10,5	14,67	8		12,57143	7,75
OOP 09	M	29	12	12	8	12	19	16	16	19	18	9	16	9	11	14	12	10	17	11		13,57143	11,25
OOP 10	M	28	13	13	11	14	19	21	24	11	16	4	12	2	4	16	13	12,5	21,33	6		16,42857	5,5
OOP 11	M	33	12	14	18	10	18	16	14	12	20	18	11	10	7	15	13	14	16	12		14,57143	11,5
OOP 12	M	39	11	14	17	12	20	21	21	13	17	3	9	0	4	17	12,5	14,5	20,67	4		16,57143	4
OOP 13	M	48	12	18	14	10	18	18	11	18	18	9	14	5	10	14	15	12	15,67	10		14,42857	9,5
OOP 14	M	51	12	12	12	1	12	16	11	8	14	7	6	7	7	11	12	6,5	13	7		10,85714	6,75
OOP 15	M	51	10	7	7	7	15	15	14	14	13	7	13	7	9	11	8,5	7	14,67	9		10,71429	9
OOP 16	M	53	14	11	17	15	16	17	19	14	9	4	6	4	3	16	12,5	16	17,33	4		15,57143	4,25
OOP 17	M	46	16	15	17	15	21	19	16	9	18	11	12	7	10	17	15,5	16	18,67	10		17	10
OOP 18	M	49	12	12	10	5	15	15	14	6	13	5	9	7	12	12	12	7,5	14,67	8		11,85714	8,25
OOP 19	M	59	15	11	5	6	14	16	15	8	9	2	4	3	4	12	13	5,5	15	3		11,71429	3,25
OOP 20	M	24	11	8	8	6	19	16	13	14	19	9	9	5	11	12	9,5	7	16	9		11,57143	8,5
OOP 21	M	35	9	10	7	6	21	14	15	11	22	10	20	8	12	12	9,5	6,5	16,67	13		11,71429	12,5
OOP 22	M	35	11	9	9	6	18	14	14	16	13	5	9	4	9	12	10	7,5	15,33	7		11,57143	6,75
OOP 23	M	35	14	11	16	10	17	19	20	13	17	12	17	9	8	15	12,5	13	18,67	12		15,28571	11,5
OOP 24	Ž	33	13	9	18	14	17	17	19	10	15	11	12	6	10	15	11	16	17,67	10		15,28571	9,75
OOP 25	M	30	8	7	12	6	18	17	16	16	11	4	13	4	7	12	7,5	9	17	7		12	7
OOP 26	Ž	45	11	9	11	12	18	16	18	13	16	7	9	5	8	14	10	11,5	17,33	7		13,57143	7,25
OOP 27	M	30	17	17	23	12	21	21	23	9	18	8	5	6	8	19	17	17,5	21,67	7		19,14286	6,75
OOP 28	M	26	7	8	8	10	10	8	9	8	8	8	9	9	10	9	7,5	9	9	9		8,571429	9
OOP 29	M	49	10	7	9	7	17	12	18	7	7	5	6	6	6	11	8,5	8	15,67	6		11,42857	5,75
OOP 30	Ž	25	5	6	10	9	16	12	14	18	17	7	13	5	12	10	5,5	9,5	14	9		10,28571	9,25
OOP 31	M	32	14	10	9	16	14	15	10	5	12	7	8	6	7	13	12	12,5	13	7		12,57143	7
OOP 32	M	33	10	7	8	2	13	13	15	4	14	3	13	2	4	10	8,5	5	13,67	6		9,714286	5,5
OOP 33	M	33	20	16	11	2	17	15	20	9	11	6	6	4	2	14	18	6,5	17,33	5		14,42857	4,5
OOP 34	M	26	19	21	12	8	16	13	15	14	12	6	7	7	2	15	20	10	14,67	6		14,85714	5,5
OOP 35	M	34	17	10	15	21	18	19	17	7	13	10	11	8	7	17	13,5	18	18	9		16,71429	9
OOP 36	M	33	13	14	16	16	12	11	12	15	14	7	18	15	12	13	13,5	16	11,67	13		13,42857	13
OOP 37	M	45	14	11	13	18	16	13	12	13	16	11	17	11	14	14	12,5	15,5	13,67	13		13,85714	13,25
OOP 38	Ž	30	15	14	12	14	16	15	14	14	15	16	13	10	10	14	14,5	13	15	12		14,28571	12,25
OOP 39	M	28	12	15	15	18	16	14	11	13	19	13	15	11	18	14	13,5	16,5	13,67	14		14,42857	14,25
OOP 40	M	60	16	14	13	14	16	15	15	15	14	15	15	15	17	15	15	13,5	15,33	16		14,71429	15,5
OOP 41	M	21	7	10	12	15	10	13	12	13	13	16	14	12	8	11	8,5	13,5	11,67	13		11,28571	12,5
OOP 42	Ž	35	13	11	12	14	13	10	12	10	11	10	10	15	10	12	12	13	11,67	11		12,14286	11,25
OOP 43	M	30	17	10	16	16	18	19	21	12	15	6	9	4	5	17	13,5	16	19,33	6		16,71429	6
OOP 44	M	25	11	11	13	16	18	17	18	11	16	11	7	6	8	15	11	14,5	17,67	8		14,85714	8
OOP 45	Ž	51	17	16	16	6	16	16	16	14	15	5	8	5	6	15	16,5	11	16	6		14,71429	6
OHS 01	M	25	19	11	14	8	15	17	17	6	19	8	8	5	6	14	15	11	16,33	7		14,42857	6,75
OHS 02	M	26	18	12	11	12	16	16	18	9	21	3	8	1	2	15	15	11,5	16,67	4		14,71429	3,5
OHS 03	M	30	16	15	14	14	17	16	16	6	15	10	4	5	2	15	15,5	14	16,33	5		15,42857	5,25
OHS 04	Ž	26	12	10	14	12	16	18	18	13	15	9	9	6	6	14	11	13	17,33	8		14,28571	7,5
OHS 05	Ž	25	11	10	12	14	9	8	15	10	14	8	6	6	4	11	10,5	13	10,67	6		11,28571	6
OHS 06	M	58	9	16	10	7	17	16	21	7	19	14	6	10	5	14	12,5	8,5	18	9		13,71429	8,75
OHS 07	M	42	15	11	17	15	15	16	19	7	17	12	5	10	3	15	13	16	16,67	8		15,42857	7,5
OHS 08	M	32	9	10	11	11	18	16	17	14	15	8	14	3	11	13	9,5	11	17	9		13,14286	9

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 7: Kompletní tabulka s přepočítanými t-skóry SVF 78

Hrubý skór	1 Podhodnocení	2 Odmítání viny	3 Odklon	4 Náhradní uspokojení	5 Kontrola situace	6 Kontrola reakcí	7 Pozitivní sebeinstrukce	8 Potřeba sociální opory	9 Vyhýbání se	10 Úniková tendence	11 Perseverace	12 Rezignace	13 Sebeobviňování	POZ	NEG
ÚZČ 01	58	58	59	64	64	59	53	71	61	57	60	53	60	67	62
ÚZČ 02	68	64	61	50	64	62	65	46	57	44	41	41	39	69	39
ÚZČ 03	54	68	57	52	63	55	54	52	61	58	51	48	36	60	51
ÚZČ 04	58	58	52	56	43	47	50	48	49	47	35	43	39	55	39
ÚZČ 05	54	57	44	49	53	36	49	52	54	51	36	51	47	50	47
ÚZČ 06	55	45	53	38	44	55	45	44	45	45	57	42	38	46	47
ÚZČ 07	55	41	41	43	53	45	43	34	51	40	39	32	30	46	31
ÚZČ 08	58	66	51	58	48	48	45	50	37	48	43	39	38	57	41
ÚZČ 09	55	51	59	70	60	71	57	50	73	54	47	42	47	69	47
ÚZČ 10	60	49	50	60	43	50	37	48	53	54	49	50	44	55	52
ÚZČ 11	55	68	41	46	41	48	40	50	61	58	49	58	38	50	53
ÚZČ 12	51	36	53	46	48	48	49	52	49	45	41	45	33	46	41
ÚZČ 13	59	65	62	54	50	50	45	59	64	51	45	60	44	57	51
ÚZČ 14	48	51	44	44	55	58	45	59	61	54	49	48	52	50	53
ÚZČ 15	48	48	49	46	60	55	51	62	61	58	55	51	47	53	55
SKPV 01	48	45	44	46	53	45	43	66	54	41	49	39	47	46	44
SKPV 02	44	41	39	32	50	52	49	52	45	39	62	39	60	41	53
SKPV 03	51	41	44	56	58	52	49	62	59	48	55	42	50	53	51
SKPV 04	51	39	44	56	53	48	49	52	54	48	51	54	50	50	53
SKPV 05	47	55	47	63	59	56	53	62	59	57	53	46	56	58	56
SKPV 06	42	64	47	54	46	41	43	46	59	51	55	46	39	47	49
SKPV 07	54	57	53	60	53	55	49	50	61	45	51	54	41	57	51
SKPV 08	48	57	49	54	50	52	51	52	42	51	36	51	38	53	44
SKPV 09	58	70	57	60	44	52	51	44	54	48	43	39	33	60	41
SKPV 10	58	36	53	49	53	50	47	46	48	45	45	39	50	50	44
SKPV 11	44	48	44	63	72	55	69	67	66	56	59	45	52	60	55
SKPV 12	56	55	43	41	56	47	47	46	53	54	47	48	37	51	45
SKPV 13	47	46	45	46	43	45	37	57	59	51	49	50	46	42	52
SKPV 14	37	54	57	46	47	50	40	50	53	56	45	42	38	46	47
OOP 01	67	57	51	69	60	68	49	62	61	54	51	54	44	69	53
OOP 02	55	48	36	52	47	48	47	58	48	51	52	45	33	46	47
OOP 03	66	65	47	70	48	55	34	54	53	70	55	62	62	60	57
OOP 04	58	51	47	46	50	55	36	52	49	48	33	42	36	50	36
OOP 05	58	0	47	38	50	36	38	52	51	31	33	28	47	38	31
OOP 06	67	57	47	52	44	58	51	50	59	45	36	45	30	57	36
OOP 07	54	63	64	63	66	64	54	66	52	51	54	42	38	69	47
OOP 08	51	54	49	49	41	50	45	44	56	54	36	51	47	50	47
OOP 09	54	54	39	56	55	50	47	67	61	54	55	56	52	53	55
OOP 10	55	57	47	60	55	64	69	50	56	40	49	35	33	60	41
OOP 11	54	61	64	52	53	50	43	52	64	70	47	58	41	57	58
OOP 12	51	61	62	56	58	64	60	54	59	39	43	28	33	64	31
OOP 13	54	68	53	52	53	55	36	66	61	54	52	45	50	53	53
OOP 14	54	54	49	29	38	50	36	44	53	48	36	51	41	41	44
OOP 15	48	39	36	44	47	48	43	55	51	48	51	51	47	41	51
OOP 16	58	51	62	62	48	52	54	55	45	40	36	42	30	60	31
OOP 17	60	63	62	62	60	58	47	46	61	58	49	51	50	64	53
OOP 18	54	54	44	40	47	48	43	39	51	41	43	51	55	46	47
OOP 19	59	51	30	43	44	50	45	44	45	35	30	39	33	46	27
OOP 20	51	41	39	43	55	50	40	55	52	54	43	45	52	46	51
OOP 21	46	48	36	43	60	45	45	50	68	56	62	54	55	46	60
OOP 22	51	45	41	43	53	45	43	59	51	41	43	42	47	46	44
OOP 23	58	51	59	52	50	58	57	54	59	58	57	56	44	57	58
OOP 24	60	46	61	58	51	53	56	40	54	56	43	43	46	58	49
OOP 25	44	39	49	43	53	52	47	59	48	40	51	42	41	46	44
OOP 26	56	46	45	54	54	50	53	46	55	47	37	41	42	55	39
OOP 27	62	66	72	56	60	64	65	46	61	51	33	48	44	73	44
OOP 28	42	41	39	52	34	30	32	44	42	51	43	56	50	33	51
OOP 29	48	39	41	44	50	41	51	42	40	41	36	48	38	41	41
OOP 30	38	38	43	48	48	41	40	55	57	47	45	41	52	38	45
OOP 31	58	48	41	63	44	48	34	36	49	48	41	48	41	50	44
OOP 32	48	39	39	32	41	44	45	34	53	39	51	35	33	38	41
OOP 33	67	65	47	32	50	48	57	46	48	45	36	42	27	53	36
OOP 34	66	0	49	46	48	44	45	55	49	45	39	51	27	57	41
OOP 35	62	48	57	71	53	58	49	42	51	56	47	54	41	64	51
OOP 36	55	61	59	63	38	38	38	58	53	48	59	67	55	50	60
OOP 37	58	51	51	69	48	44	38	54	56	58	57	60	60	53	60
OOP 38	63	61	47	58	48	47	40	48	54	65	45	53	46	55	54
OOP 39	54	63	57	69	48	45	36	54	52	61	54	60	69	53	63
OOP 40	60	61	51	60	48	48	45	58	53	66	54	67	67	57	59
OOP 41	42	48	49	62	34	44	38	54	51	68	52	62	44	41	60
OOP 42	60	52	47	58	40	37	34	40	47	54	39	63	46	47	52
OOP 43	62	48	59	63	53	58	60	52	54	45	43	42	36	64	41
OOP 44	51	51	51	63	53	52	51	50	56	58	39	48	44	57	47
OOP 45	67	66	57	41	48	50	47	48	54	40	35	41	39	58	37
OHS 01	66	51	53	46	47	52	49	39	52	51	41	45	38	53	44
OHS 02	64	54	47	56	48	50	51	46	66	39	41	32	27	57	31
OHS 03	60	63	53	60	50	50	47	39	54	56	30	45	27	57	36
OHS 04	58	49	52	54	48	56	53	46	54	51	37	43	39	55	42
OHS 05	56	49	47	58	28	34	43	40	53	49	31	43	35	42	37
OHS 06	46	65	44	44	50	50	60	42	52	64	36	58	36	53	51
OHS 07	59	51	62	62	47	50	54	42	59	58	33	58	30	57	47
OHS 08	46	48	47	54	53	50	49	55	54	51	52	39	52	50	51

Zdroj: vlastní zpracování

Kompletní datové přehledy k dotazníku Hodnocení psychické zátěže – Meisterův dotazník

Tabulka 8: Kompletní tabulka odpovědí HPZ - Meisterův dotazník

	Pohlaví	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*
ÚZČ 01	Ž	3	1	2	2	1	1	4	4	4	4
ÚZČ 02	Ž	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ÚZČ 03	M	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2
ÚZČ 04	Ž	3	3	1	3	1	1	1	3	1	1
ÚZČ 05	M	3	1	1	1	1	1	1	2	2	2
ÚZČ 06	M	3	5	2	2	2	1	1	3	2	2
ÚZČ 07	M	2	4	1	5	2	2	1	1	1	1
ÚZČ 08	M	1	1	2	1	2	2	1	1	2	3
ÚZČ 09	M	3	1	3	2	1	1	1	1	1	1
ÚZČ 10	Ž	3	2	3	3	2	3	2	2	3	2
ÚZČ 11	M	3	2	2	3	2	2	2	2	2	2
ÚZČ 12	M	2	4	1	1	1	1	1	1	1	1
ÚZČ 13	M	3	1	2	1	1	1	1	1	1	2
ÚZČ 14	M	2	2	2	1	1	1	1	1	2	4
ÚZČ 15	M	2	2	3	1	2	2	2	2	2	3
SKPV 01	M	3	4	3	3	2	2	1	2	1	3
SKPV 02	M	2	1	2	2	1	1	1	1	1	1
SKPV 03	M	3	1	1	1	2	1	1	1	1	2
SKPV 04	M	3	3	3	3	2	2	2	3	2	2
SKPV 05	Ž	3	1	3	1	1	2	1	2	2	2
SKPV 06	Ž	3	2	1	3	2	2	2	2	2	2
SKPV 07	M	2	1	2	2	1	1	1	1	1	2
SKPV 08	M	2	2	3	2	2	2	1	1	2	3
SKPV 09	M	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
SKPV 10	M	3	1	1	1	1	2	1	1	1	1
SKPV 11	M	3	3	5	1	3	1	1	3	3	2
SKPV 12	Ž	2	2	2	2	2	3	2	1	2	2
SKPV 13	Ž	2	3	2	2	1	2	2	2	2	3
SKPV 14	M	2	1	2	1	1	1	1	1	1	2
OOP 01	M	2	2	3	3	1	2	2	2	1	4
OOP 02	M	3	1	2	2	2	2	2	3	2	4
OOP 03	M	1	1	3	3	3	1	1	3	2	3
OOP 04	M	3	1	2	1	1	1	1	1	1	2
OOP 05	M	3	1	2	1	1	1	1	1	1	1
OOP 06	M	2	1	1	1	1	1	1	2	1	2
OOP 07	M	3	1	5	1	2	1	1	2	3	4
OOP 08	M	3	3	2	2	1	2	1	2	2	5
OOP 09	M	3	3	2	2	2	2	2	4	3	5
OOP 10	M	3	2	3	2	1	2	3	3	3	4
OOP 11	M	3	4	4	4	2	2	2	4	3	4
OOP 12	M	3	1	3	3	3	1	1	1	2	2
OOP 13	M	3	3	4	2	2	1	3	3	3	4
OOP 14	M	3	2	3	1	1	1	1	1	1	3
OOP 15	M	4	2	2	3	1	1	2	1	1	3
OOP 16	M	3	3	4	2	3	2	3	3	3	3
OOP 17	M	3	3	2	3	2	2	3	3	2	3
OOP 18	M	3	2	4	2	3	2	1	3	2	4
OOP 19	M	4	3	3	1	3	2	1	1	3	4
OOP 20	M	4	1	3	2	1	1	2	3	3	5
OOP 21	M	2	3	3	3	3	3	1	2	3	4
OOP 22	M	3	2	3	1	2	2	2	2	3	4
OOP 23	M	3	2	3	3	2	2	2	2	2	5
OOP 24	Ž	3	4	4	4	4	4	4	5	3	3
OOP 25	M	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1
OOP 26	Ž	2	2	2	2	1	1	1	2	1	2
OOP 27	M	3	1	2	1	1	2	1	2	3	1
OOP 28	M	3	3	3	2	1	1	1	4	3	1
OOP 29	M	3	3	3	3	2	2	2	2	2	3
OOP 30	Ž	3	1	4	2	1	2	1	2	2	2
OOP 31	M	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1
OOP 32	M	3	1	1	1	1	1	1	2	3	2
OOP 33	M	3	2	3	2	2	2	2	2	3	3
OOP 34	M	4	3	2	3	2	2	2	3	3	4
OOP 35	M	4	2	2	4	2	3	2	3	2	2
OOP 36	M	5	4	4	3	4	3	3	2	4	1
OOP 37	M	4	2	4	2	2	4	2	2	2	4
OOP 38	Ž	5	4	4	3	4	3	2	4	3	4
OOP 39	M	4	2	4	3	2	3	4	2	2	4
OOP 40	M	4	3	4	3	4	4	3	4	4	4
OOP 41	M	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
OOP 42	Ž	4	2	4	3	3	4	3	3	4	4
OOP 43	M	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
OOP 44	M	4	1	4	2	3	1	3	2	4	3
OOP 45	Ž	3	2	3	2	2	1	2	2	3	2
OHS 01	M	3	4	5	5	5	5	5	5	5	5
OHS 02	M	3	3	3	2	2	2	1	2	1	3
OHS 03	M	3	1	3	5	3	2	1	3	1	2
OHS 04	Ž	3	2	3	2	2	2	2	2	3	2
OHS 05	Ž	2	1	2	2	1	1	1	1	1	1
OHS 06	M	3	2	1	1	1	2	1	1	1	2
OHS 07	M	3	2	1	2	1	1	2	2	1	2
OHS 08	M	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 9: Kompletní tabulka s vyhodnocením HPZ - Meisterův dotazník

	Pohlaví	I. - přetížení	II. - monotonie	III. - nespecifický faktor	Hrubý skór
ÚZČ 01	Ž	6	4	16	26
ÚZČ 02	Ž	3	3	4	10
ÚZČ 03	M	6	5	8	19
ÚZČ 04	Ž	5	7	6	18
ÚZČ 05	M	5	3	7	15
ÚZČ 06	M	7	8	8	23
ÚZČ 07	M	5	11	4	20
ÚZČ 08	M	5	4	7	16
ÚZČ 09	M	7	4	4	15
ÚZČ 10	Ž	8	8	9	25
ÚZČ 11	M	7	7	8	22
ÚZČ 12	M	4	6	4	14
ÚZČ 13	M	6	3	5	14
ÚZČ 14	M	5	4	8	17
ÚZČ 15	M	7	5	9	21
SKPV 01	M	8	9	7	24
SKPV 02	M	5	4	4	13
SKPV 03	M	6	3	5	14
SKPV 04	M	8	8	9	25
SKPV 05	Ž	7	4	7	18
SKPV 06	Ž	6	7	8	21
SKPV 07	M	5	4	5	14
SKPV 08	M	7	6	7	20
SKPV 09	M	4	3	4	11
SKPV 10	M	5	4	4	13
SKPV 11	M	11	5	9	25
SKPV 12	Ž	6	7	7	20
SKPV 13	Ž	5	7	9	21
SKPV 14	M	5	3	5	13
OOP 01	M	6	7	9	22
OOP 02	M	7	5	11	23
OOP 03	M	7	5	9	21
OOP 04	M	6	3	5	14
OOP 05	M	6	3	4	13
OOP 06	M	4	3	6	13
OOP 07	M	10	3	10	23
OOP 08	M	6	7	10	23
OOP 09	M	7	7	14	28
OOP 10	M	7	6	13	26
OOP 11	M	9	10	13	32
OOP 12	M	9	5	6	20
OOP 13	M	9	6	13	28
OOP 14	M	7	4	6	17
OOP 15	M	7	6	7	20
OOP 16	M	10	7	12	29
OOP 17	M	7	8	11	26
OOP 18	M	10	6	10	26
OOP 19	M	10	6	9	25
OOP 20	M	8	4	13	25
OOP 21	M	8	9	10	27
OOP 22	M	8	5	11	24
OOP 23	M	8	7	11	26
OOP 24	Ž	11	12	15	38
OOP 25	M	5	3	4	12
OOP 26	Ž	5	5	6	16
OOP 27	M	6	4	7	17
OOP 28	M	7	6	9	22
OOP 29	M	8	8	9	25
OOP 30	Ž	8	5	7	20
OOP 31	M	4	4	4	12
OOP 32	M	5	3	8	16
OOP 33	M	8	6	10	24
OOP 34	M	8	8	12	28
OOP 35	M	8	9	9	26
OOP 36	M	13	10	10	33
OOP 37	M	10	8	10	28
OOP 38	Ž	13	10	13	36
OOP 39	M	10	8	12	30
OOP 40	M	12	10	15	37
OOP 41	M	3	3	4	10
OOP 42	Ž	11	9	14	34
OOP 43	M	4	3	4	11
OOP 44	M	11	4	12	27
OOP 45	Ž	8	5	9	22
OHS 01	M	13	14	20	47
OHS 02	M	8	7	7	22
OHS 03	M	9	8	7	24
OHS 04	Ž	8	6	9	23
OHS 05	Ž	5	4	4	13
OHS 06	M	5	5	5	15
OHS 07	M	5	5	7	17
OHS 08	M	4	3	5	12

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 10: Vyhodnocení t-test HA1

skup. 1 vs. skup. 2	T-test pro nezávislé vzorky (Dotazník HPZ) Pozn.: Proměnné byly brány jako nezávislé vzorky				
	Průměr skup. 1	Průměr skup. 2	Hodnota t	SV	p
Rozdíl I. a II. vs. Hodnoty 1.př	*1,243902*	*4,50000*	*-3,80218*	*86*	*0,000267*
Rozdíl I. a II. vs. Hodnoty 2.př	*1,243902*	*-4,00000*	*5,64950*	*85*	*0,000000*
Rozdíl I. a II. vs. Hodnoty 3.př	1,243902	0,00000	1,05000	83	0,296765

skup. 1 vs. skup. 2	T-test pro nezávislé vzorky (Dotazník HPZ) Pozn.: Proměnné byly brány jako nezávislé vzorky			
	Počet platn. skup. 1	Počet platn. skup. 2	sm.odch. skup. 1	sm.odch. skup. 2
Rozdíl I. a II. vs. Hodnoty 1.př	*82*	*6*	*2,034037*	*1,870829*
Rozdíl I. a II. vs. Hodnoty 2.př	*82*	*5*	*2,034037*	*1,581139*
Rozdíl I. a II. vs. Hodnoty 3.př	82	3	2,034037	1,000000

skup. 1 vs. skup. 2	T-test pro nezávislé vzorky (Dotazník HPZ)	
	F-poměr Rozptyly	p Rozptyly
Rozdíl I. a II. vs. Hodnoty 1.př	*1,182088*	*0,957604*
Rozdíl I. a II. vs. Hodnoty 2.př	*1,654923*	*0,678655*
Rozdíl I. a II. vs. Hodnoty 3.př	4,137308	0,428293

Zdroj: vlastní zpracování, Statistica

Tabulka 11: Vyhodnocení t-test HA2

skup. 1 vs. skup. 2	T-test pro nezávislé vzorky (Dotazník HPZ) Pozn.: Proměnné byly brány jako nezávislé vzorky				
	Průměr skup. 1	Průměr skup. 2	Hodnota t	SV	p
Hodnoty vs. Referenční skór	18,89024	16,50000	1,451677	100	0,149722

skup. 1 vs. skup. 2	T-test pro nezávislé vzorky (Dotazník HPZ) Pozn.: Proměnné byly brány jako nezávislé vzorky				
	Počet platn. skup. 1	Počet platn. skup. 2	sm.odch. skup. 1	sm.odch. skup. 2	F-poměr Rozptyly
Hodnoty vs. Referenční skór	82	20	6,753154	5,916080	1,303003

skup. 1 vs. skup. 2	T-test pro nezávislé
	p Rozptyly
Hodnoty vs. Referenční skór	0,525571

Zdroj: vlastní zpracování, Statistica

Tabulka 12: Vyhodnocení t-test HA3

skup. 1 vs. skup. 2	T-test pro nezávislé vzorky (Dotazník SVF78) Pozn.: Proměnné byly brány jako nezávislé vzorky					
	Průměr skup. 1	Průměr skup. 2	Hodnota t	SV	p	Počet platn. skup. 1
POZ vs. NEG	*52,78049*	*46,95122*	*4,552526*	*162*	*0,000010*	*82*

skup. 1 vs. skup. 2	T-test pro nezávislé vzorky (Dotazník SVF78) Pozn.: Proměnné byly brány jako nezávislé vzorky				
	Počet platn. skup. 2	sm.odch. skup. 1	sm.odch. skup. 2	F-poměr Rozptyly	p Rozptyly
POZ vs. NEG	*82*	*8,219255*	*8,178415*	*1,010012*	*0,964352*

Zdroj: vlastní zpracování

Seznam zkratek použitých v textu

HPZ	Hodnocení psychické zátěže
OHS	Oddělení hlídkové služby
OOP	Obvodní oddělení policie
PP	Policejní prezidium
RPP	Rozkaz policejního prezidenta
SKPV	Služba kriminální policie a vyštřování
ÚO	Územní odbor
ČB	České Budějovice
ČK	Český Krumlov
JH	Jindřichův Hradec
PI	Písek
PT	Prachatice
ST	Strakonice
SVF	Stressverarbeitungsfragebogen (dotazník na zvládání stresu)
TA	Tábor
ÚZČ	Útvar zvláštních činností
ZPPP	Závazný pokyn policejního prezidenta